

Статус біженця та додатковий захист в Польщі – що далі?

Статус біженця та додатковий захист в Польщі – що далі?

 HELSINSKA FUNDACJA
PRAW CZŁOWIEKA

Варшава 2016

Статус біженця та додатковий захист в Польщі – що далі?

Автори видання 1 та видання 2: Яцек Бялас, Богуслава Доманська, Мая Лисеня, Ева Осташевська-Жук, Кароліна Русилович, Марта Щепаняк

Автори видання 3 поновленого: Яцек Бялас, Мая Лисеня, Даніел Вітко, Аександра Пулхни

Ця публікація була оновлена в рамках проекту nr U/0030 „Права іноземців – права людини”, який реалізується Гельсінським Фондом з Прав Людини в рамках гранту, отриманого від програми Громадяни для Демократії, що фінансуються за рахунок коштів Фонду EOG.

Випуск 1 і 2 публікації, „Статус біженця та додатковий захист в Польщі – що далі?” фінансувався з коштів Європейського Союзу в рамках Європейського фонду підтримки біженців та державного бюджету.

Всю відповідальність за зміст публікацій несе автор. Європейська Комісія не несе відповідальності за будь-яку надану інформацію.

Правовий статус: лютий 2016

Ця публікація поширюється безкоштовно і не призначена для продажу.

Видавець:

Helsinki Fundacja Praw Człowieka
ul. Zgoda 11, 00-018 Warszawa
тел. (22) 556 44 40, факс 556 44 50
www.hfhr.pl

ISBN 978-83-62245-53-6

Дизайн обкладинки: Kolektyw Wizualny | www.kolektywwizualny.pl

Редагування і коректура: Ханна Гульчинська/ Hanna Gulczyńska

Верстка: Kolektyw Wizualny | www.kolektywwizualny.pl

Друк: Grafpol Agnieszka Blicharz-Krupińska

Третє видання

Варшава 2016

Вступ

Перший інформатор для біженців під назвою «Я та процедура надання міжнародного захисту» пояснює, що відбувається в ході клопотання про надання міжнародного захисту. Другу публікацію, яку ми тут представляємо, можна назвати: „Я після” – після завершення процедури з надання міжнародного захисту, після узаконення рішення про перебування в Польщі і надання одній з двох форм захисту. Автори крок за кроком проводять іноземця через індивідуальну програму інтеграції, соціальну допомогу, медичну допомогу, право на освіту в Польщі, роботу, податки, господарську діяльність, яку іноземець може розпочати в Польщі, соціальне забезпечення, умови для виїзду за кордон. Обговорюються обставини, за яких можна втратити статус біженця або додаткового захисту. Інформатор закінчується даними про можливості отримання іноземцем польського громадянства і шлюбу в Польщі.

Особливу увагу ми хотіли б звернути на інформацію в кожному тематичному блоці, зазначену як „важливо”. Це питання, які нерідко виникають в наших консультаціях для іноземців, про які біженці, зазвичай, забувають або просто не знають про їх важливість – що вони повинні запитати про них, що повинні стежити за термінами і т.д. Автори довідника – це співробітники «Програми юридичної допомоги для біженців та мігрантів» Гельсінського Фонду з Прав Людини, це правники, які постійно надають юридичну допомогу біженцям та мігрантам, а також використовують свій більш ніж двадцятирічний досвід цієї Програми.

Ми віддаємо в руки іноземців оновлений інформатор, його третє видання – про те, яким чином іноземець, якому надається міжнародний захист, може стабілізуватися в Польщі. Ми робимо це в 2016 році, коли до нас приїдуть біженці з Сирії, з Африки, а може з інших країн світу. Пропонуємо їм підказки, інформацію, поради – нехай користуються!

Професор Ірена Жеплінська

Зміст

I Перші кроки після отримання статусу біженця або додаткового захисту

8

- 1 Дозвіл на проживання (Karta pobytu)..... 9
- 2 Женевський проїзний документ..... 12
- 3 Возз'єднання сімей 14

II Індивідуальна програма інтеграції (далі IPI)

16

- 1 Що таке IPI і скільки часу це займе? 17
- 2 Що я отримую в рамках IPI? 18
- 3 Які мої обов'язки в рамках IPI? 18
- 4 Які причини можуть спровокувати відібрання допомоги, що надається в рамках IPI?..... 19
- 5 Що далі з IPI, якщо я переїду протягом її дії?..... 20

III Соціальна допомога

21

- 1 Чи є у мене право на отримання соціальної допомоги?..... 22
- 2 Що таке постійна допомога? 22
- 3 Що таке тимчасова допомога? 23
- 4 Що таке цільова допомога?..... 24
- 5 Що таке не грошова форма допомоги?..... 24
- 6 Коли у мене народиться дитина, чи у мене є право на так звані батьківські (besikowe)?..... 25
- 7 Коли народжується у мене дитина, чи маю я право на отримання щомісячної допомоги – так звані Сім'я 500+?..... 25
- 8 Чи є у мене право претендувати на соціальне або комунальне житло? 26

IV Охорона здоров'я

27

- 1 Які документи підтверджують медичне страхування в Національному Фонді Здоров'я (NFZ)? 28
- 2 Яким чином я і члени моєї родини можемо користатися з медичної допомоги? 29
- 3 Яким чином надаються медичні послуги в надзвичайному стані та небезпечних для життя умовах? 31
- 4 Те, що важливо знати про рецепти? 31
- 5 Які я маю права як пацієнт? 32
- 6 Не володію польською мовою настільки добре, щоб розуміти лікаря. Де я можу знайти допомогу? 33

V Освіта

34

- 1 Чи можуть мої діти ходити до школи? 35
- 2 Чи можу я відправити дитину в дитячий садок? 35
- 3 На чому полягає шкільний обов'язок? 36
- 4 Як записати дитину до початкової школи? 36
- 5 Що після початкової школи? 37
- 6 Які додаткові права має моя дитина, як іноземець? 37
- 7 Яку фінансову допомогу я можу отримати, відправляючи дитину до школи? 38
- 8 Чи може моя дитина вчитися в Польщі безкоштовно? 39

VI Робота та податки в Польщі

40

- 1 Робота в Польщі 41
- 2 Які податки треба платити в Польщі? 41
- 3 Що таке Ідентифікаційний Податковий Номер (далі NIP), чи є у мене обов'язок мати його? 42
- 4 Що таке PIT? 43

VII Господарська діяльність

45

- 1 Як створити свій власний бізнес в Польщі? 46

VIII Соціальне страхування

47

IX Контакти з державними посадовими особами: мої права і обов'язки

48

- 1 Перевірка законності перебування іноземця 49
- 2 Затримання 50
- 3 Що таке мандат? 51
- 4 Що зробити, якщо вважаєш, що співробітник поліції перевищив свої повноваження? 52
- 5 Як я можу повідомити про злочин? 52

X Подорожі після отримання статусу біженця або додаткового захисту

54

- 1 Подорожі в межах Шенгенської зони і за її межами 55
- 2 Польський проїзний документ для іноземця 56

XI Позбавлення захисту

58

- 1 Чи можу я бути позбавлений статусу біженця або додаткового захисту? 59

XII Постійне проживання і громадянство в Польщі

62

- 1 Чи можу я подати заяву на постійне проживання? 63
- 2 Чи можу я подати заяву на отримання статусу довгострокового резидента ЄС? 64
- 3 Чи можу я подати заяву на польське громадянство? 65

XIII Шлюб в Польщі

67

- 1 Які документи необхідні для оформлення шлюбу в Польщі? 68
- 2 Якщо у мене немає документів, необхідних для вступу в шлюб,
чи можу я одружитися в Польщі?..... 68
- 3 Яка процедура в РАЦСі? 69
- 4 Як довго я буду чекати шлюбу?..... 70
- 5 Шлюб – що далі? 70

XIV Список установ та організацій, які допомагають та працюють з біженцями та мігрантами в Польщі

71

Бібліографія

74

Перші кроки після отримання статусу біженця або додаткового захисту

- Дозвіл на проживання (Karta pobytu) стор. 9
- Женевський проїзний документ стор. 12
- Возз'єднання сім'ї стор. 14

Отримав рішення про надання статусу біженця або додаткового захисту? Відразу подай заяву про надання Тобі індивідуальної інтеграційної програми. Якщо члени Твоєї родини живуть в іншій країні, Ти можеш подати заяву на возз'єднання сім'ї. Це означає, що Твій чоловік/жінка, а також неповнолітні діти отримають дозвіл на тимчасове проживання і зможуть приїхати в Польщу.

1 ➤ Дозвіл на проживання (Karta pobytu)

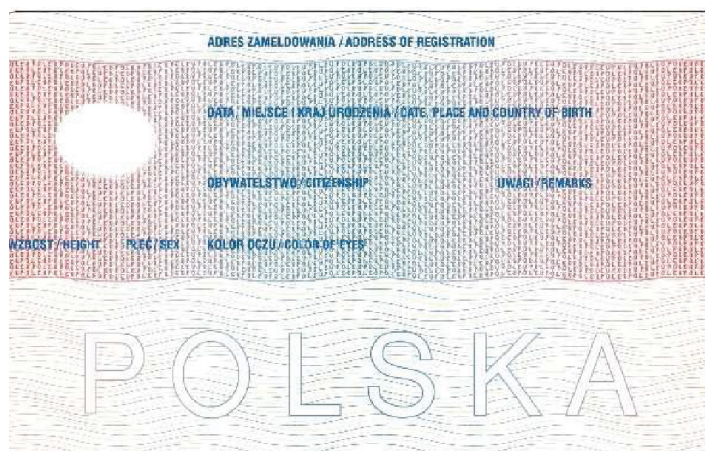
Карта перебування підтверджує Твою особистість, підтверджує Твоє законне перебування в Польщі і дає право – разом з проїзним документом – до багаторазового перетину кордону без необхідності отримання візи. На карті є інформація про те, яку форму захисту Ти отримав в Польщі. Пам'ятай, що її потрібно носити з собою

Карта виглядає так:

титульна сторона:

зворотна сторона:

Щоб отримати Карту перебування, Ти повинен подати заяву разом з 2 фотографіями в Управління у справах іноземців. Заява на отримання першої карти перебування є безкоштовною. Під час подачі заяви у Тебе візьмуть відбитки пальців.

**ЗАЯВУ ЗНАЙДЕШ НА САЙТІ УПРАВЛІННЯ >>>
WWW.UDSC.GOV.PL >>> ЗАКЛАДКА «ЗАВАНТАЖИТИ» >>> „ЗАЯВИ”**

ВАЖЛИВО: Якщо рішення включає також Твоїх дітей, Ти повинен скласти окрему заяву на отримання карти для кожної дитини.

До заповненої заяви про заміну карти необхідно додати:

- 2 фотографії;
- ксерокопію дійсного проїзного документу або іншого документу, який підтверджує особу (якщо у Тебе немає проїзного документу);
- актуальну довідку про місце тимчасового проживання (якщо Ти ще не зареєстрований – додай заяву, що не маєш адреси реєстрації, таку довідку Ти отримаєш в адміністрації гміни / адміністрації міста, де Ти живеш).

Якщо Ти ніде не зареєстрований або не маєш номеру соціального страхування (далі PESEL), також можеш подати заяву. Після цього Ти отримаєш карту, в якій ці пункти просто не будуть заповненими.

Видача карти або заміна наступних карт оплачується. Оплата становить 50 злотих, які Ти повинен сплатити на банківський рахунок Управління у справах іноземців. Для отримання карти для неповнолітнього, який на момент подачі заяви на отримання карти ще не мав 16-ти років, оплата становить 25 злотих.

Якщо Ти перебуваєш в скрутному фінансовому становищі, за видачу карти заплатиш пільгову суму в розмірі 25 злотих.

УВАГА! Плата за видачу карти може бути більшою у двох ситуаціях:

- У разі втрати іноземцем або пошкодження карти – **100 злотих**;
- У разі наступної втрати іноземцем або пошкодження карти – **150 злотих**.

Карту Ти маєш забрати особисто в Управлінні у справах іноземців за адресою вул. Таборова 33 у Варшаві. Карту неповнолітнього віком до 13 років отримує його законний представник – батько, матір або куратор.

Карта видається на:

- 3 роки – у разі статусу біженця;
- 2 роки – у разі додаткового захисту..

ВАЖЛИВО! Той факт, що карта дійсна тільки протягом декількох років, не означає, що після закінчення цього терміну Ти повинен повторно подати заяву про захист (немає необхідності відправляти заяву ще раз про надання Тобі статусу біженця). За 30 днів до дати закінчення дії карти Тобі необхідно подати заяву на отримання наступної карти. Це просто заміна старого посвідчення особи на нове.

Необхідно змінити карту, якщо:

- відбулася зміна даних, які знаходяться на карті (наприклад, зміна домашньої адреси);
- змінився зовнішній вигляд, що ускладнює встановлення Твоєї особистості;
- карта настільки пошкоджена, що ускладнює її використання;
- закінчився термін дії карти;
- Ти загубив карту.

ВАЖЛИВО! Якщо Ти не зміниш карту, незважаючи на те, що маєш таке зобов'язання, то можеш бути оштрафований.

Якщо Ти згубив карту або втратив її з інших причин (наприклад, вона була вкрадена), то повинен повідомити про це Голову Управління у справах іноземців протягом 3 днів з моменту її втрати. У той же час слід подати заяву для видачі наступної карти. Якщо потім карту було знайдено, а Тобі була видана нова, Ти повинен негайно повернути знайдену карту (Ти не можеш мати дві актуальні карти одночасно).

ПАМ'ЯТАЙ, що карта повинна бути повернута в наступних ситуаціях:

- отримання польського громадянства – після отримання документу, що підтверджує набуття громадянства;
- прийняття рішення про анулювання цього документу;
- смерть іноземця.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ >>> ЧИ МОЖУ Я ПОДАТИ ЗАЯВУ НА ОТРИМАННЯ ПОЛЬСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА?

стор.
65

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ >>>
ЧИ МОЖУ Я КЛОПОТАТИ ПРО ПОСТІЙНЕ МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ?

стор.
63

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ >>> ЧИ МОЖУ Я БУТИ ПОЗБАВЛЕНИЙ СТАТУСУ БІЖЕНЦЯ АБО ДОДАТКОВОГО ЗАХИСТУ?

стор.
59

2 Женевський проїзний документ

Після отримання рішення про надання статусу біженця, Ти маєш право подати заяву про надання Тобі так званого женевського проїзного документу. Заяву на видачу такого документу складається Голові Управління у справах іноземців, додатково треба надати 3 фотографії.

Женевський проїзний документ виглядає так:

Женевський проїзний документ дійсний протягом **2 років**. Після цієї дати, необхідно повторно скласти заяву на оформлення такого документу.

Женевський проїзний документ служить в якості паспорта – більше не буде необхідності подавати заяву про видання проїзного документу до влади країни походження.

Возз'єднання сімей

Чи можу я забрати свою сім'ю до Польщі?

Так. Заяву на отримання дозволу на тимчасове проживання в Польщі для члена Твоєї родини, який знаходиться в іншій країні, подаєш Ти і направляєш її до воєводи за місцем Твого перебування. Заява пишеться на такому самому бланку, який використовується при клопотанні для будь-якого іншого типу тимчасового проживання.

БЛАНК ДОСТУПНИЙ В АДМІНІСТРАЦІЇ ВОЄВОДИ АБО НА САЙТІ >>>
[HTTP://UDSC.GOV.PL/DO-POBRANIA/WNIOSKI/](http://UDSC.GOV.PL/DO-POBRANIA/WNIOSKI/)

ПАМ'ЯТАЙ! Члени родини це:

- **дружина/чоловік** – шлюб повинен бути визнаний польським законодавством (польське законодавство не визнає шлюби полігамічні і гомосексуальні);
- **неповнолітні діти (до 18 років).**

Якщо Ти сам неповнолітній без опіки (в Польщі немає батька/матері), то можеш клопотатися про об'єднання з Твоїми дідусем/бабусею.

Ти маєш усвідомлювати, що збір документів, які підтверджують сімейні зв'язки часто забирає багато часу і це дорогий процес.

Перед подачею заяви Ти можеш звернутися до неурядової організації, яка займається біженцями і мігрантами, де допоможуть Тобі в зборі необхідних документів.

ВАЖЛИВО! Подай заяву протягом шести місяців з моменту отримання рішення про надання Тобі статусу біженця або додаткового захисту, тому що тоді Ти не повинен показувати, що маєш відповідні фінансові засоби для підтримки своєї родини. Через 6 місяців Ти також можеш подати заяву, але тоді Тобі доведеться довести, що Ти маєш стабільне і регулярне джерело прибутку.

До заяви Ти повинен додати:

- **акти цивільного стану** (акт народження, шлюбу), завірені в польському консульстві;
- **копію всіх сторінок документа подорожі** члена сім'ї, з яким хочеш об'єднатися, завірений в польському консульстві;
- **4 фотографії** члена сім'ї, з яким хочеш об'єднатися

ВИМОГИ ДО ФОРМАТУ ФОТОГРАФІЙ МОЖНА ЗНАЙТИ НА СТОРІНЦІ >>>
[HTTP://UDSC.GOV.PL/FOTOGRAFIE](http://udsc.gov.pl/fotografie)

Заява підлягає оплаті в розмірі 340 злотих.

Нижче наведені посилання на короткі фільми (на трьох мовах) де надаються консультації щодо процедури возз'єднання сім'ї:

М. ПОЛЬСЬКА >>> [HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=TJIYZEzd2Wk](https://www.youtube.com/watch?v=TJIYZEzd2Wk)

М. РОСІЙСЬКА >>> [HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=IG1UBGIMYCW](https://www.youtube.com/watch?v=IG1UBGIMYCW)

М. АНГЛІЙСЬКА >>> [HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=AzzikkoQ8B4](https://www.youtube.com/watch?v=AzzikkoQ8B4)

Індивідуальна програма інтеграції (далі ІРІ)

- 1 >> Що таке ІРІ і скільки часу це займе? стор. 17
- 2 >> Що я отримую в рамках ІРІ стор. 18
- 3 >> Які мої обов'язки в рамках ІРІ стор. 18
- 4 >> З яких причин може бути відібрана допомога, що надається в рамках ІРІ стор. 19
- 5 >> Що далі з ІРІ, якщо я переїду протягом її дії? стор. 20

Що таке ІРІ і скільки часу це займе?

Індивідуальна програма інтеграції – ІРІ узгоджується між повітовим центром сімейної підтримки (далі РСРР) та іноземцем, визначає кількість, масштаб та форми допомоги в залежності від конкретних обставин іноземця, його родини та індивідуальних зобов'язань обох сторін (РСРР та іноземця). Вона адресована іноземцям, яким:

- наданий статус біженця в Польщі;
- надано додатковий захист в Польщі;
- видано дозвіл на тимчасове проживання, з метою з'єднатися з сім'єю, тобто іноземець, якому надано статус біженця або додатковий захист в Польщі.

Метою ІРІ є підтримка іноземців в процесі інтеграції з польським суспільством в період відразу ж після надання статусу біженця або додаткового захисту. Форми допомоги повинні бути найбільш придатними для Твоїх потреб – тобто матимеш вплив на те, що в цій програмі буде записано. Ти отримаєш одну копію домовленостей ІРІ в письмовій формі (друга залишається у працівника РСРР, відтак у будь-який момент Ти матимеш можливість перевірити заплановані заходи).

УВАГА! ІРІ не можуть скористатися іноземці, які перебувають у шлюбі з громадянином Польщі!

ВАЖЛИВО! Заяву про надання допомоги у вигляді ІРІ Ти повинен скласти протягом 60 днів після надання статусу біженця або додаткового захисту. Якщо Ти не склав заяву протягом цього терміну, то Ти втрачаєш право на отримання ІРІ.

Заява повинна бути подана до установи соціальної допомоги або повітового центру підтримки сім'ї найближчого до місця Твого проживання (якщо Ти живеш у Варшаві – Варшавський Центр допомоги сім'ї).

Заява на ІРІ складається в спеціальній формі, доступній на сайті або безпосередньо в офісі РСРР. Ця заява містить декларацію, що Ти плануєш жити на території цього воєводства, а також, що Ти не склав подібну заяву в іншому воєводстві. Наступне ствердження стосується готовності виконання положень ІРІ.

Крім того, заява має включати в себе копію рішення про надання статусу біженця або додаткового захисту, копію карти резидента і копію Женевського проїзного документу (якщо Ти отримав статус біженця). Інші документи, які можуть допомогти в отриманні

програми інтеграції – це ті, за допомогою яких вдасться краще зрозуміти Твою сімейну ситуацію, умови праці, і тим самим – вибрати форму пільг, які дійсно допоможуть знайти себе в польській дійсності, з урахуванням індивідуальних потреб

Допомога, яка надається в рамках ІРІ, не може перевищувати 12 місяців.

2

Що я отримую в рамках ІРІ?

- Ти можеш отримати грошову допомогу – в розмірі від 446 до 1225 злотих на місяць на людину, зокрема, на придбання продуктів харчування, одягу, засобів особистої гігієни, оплату рахунків і вартості навчання польської мови;
- після початку дії ІРІ, Ти вже застрахований, тому в разі потреби, можеш скористатись безкоштовним доступом до послуг публічної служби здоров'я;
- до Тебе буде прикріплений соціальний працівник, який допоможе вирішувати проблеми, які виникають протягом перших місяців життя в нових умовах;
- маєш право зв'язатися з обраним Тобою консультантом або фахівцем (включаючи юридичну допомогу, психологічну і родинну), а також з неурядовими організаціями;
- маєш право на отримання інформації на тему активного пошуку роботи та консультування з написання резюме і мотиваційного листа або у підготовці до інтерв'ю.

ПАМ'ЯТАЙ! Метою ІРІ є якнайкраще адаптувати допомогу до Твоїх потреб, тому саме Ти частково вирішуєш, які пільги отримувати або які консультації служб/фахівців будуть потрібні (наприклад, юрист, психолог, лікар, голова житлового кооперативу тощо). Розкажи про свої потреби соціальному працівнику при створенні ІРІ, що дозволить більш ефективно використати програму.

3

Які мої обов'язки в рамках ІРІ?

ІРІ – це свого роду набір прав та обов'язків обох сторін: надання та отримання. Ти можеш отримати цілу низку різних послуг (докладний опис видів допомоги знаходиться в наступному розділі), але в той же час, Ти повинен виконувати певні зобов'язання.

Ти повинен:

- зареєструватись за місцем проживання;
- зареєструватись в управлінні праці за місцем проживання;
- починати активно шукати роботу, щоб після завершення ІРІ, Ти самостійно міг утримати себе і свою сім'ю;
- ходити на курси польської мови;
- мати регулярний контакт з соціальним працівником (мінімум 2 рази на місяць), а також в ході цих зустрічей інформувати його про будь-які істотні зміни;
- розпочати інші дії, погоджені з соціальним працівником, які відповідають Твоїй життєвій ситуації

Якщо Ти не виконуватимеш цих зобов'язань, тебе можуть позбавити цієї допомоги.

Які причини можуть спровокувати відібрання допомоги, що надається в рамках ІРІ?

Якщо Ти не будеш слідувати правилам, встановленим із соціальним працівником у процесі розробки програми, Тобі може бути відмовлено у допомозі.

Те ж саме станеться, якщо Ти:

- без причин залишиш курси польської мови;
- витратиш певну суму грошей для інших цілей, аніж задекларував;
- подав неправдиву інформацію соціальному працівникові про свою життєву ситуацію;
- була порушена кримінальна справа проти Тебе – до остаточного результату судового розгляду;
- залишишся в лікарні або спеціальній клініці більш ніж на 30 днів.

Допомога утримується протягом певного періоду. Послуги можуть надаватися знову, якщо протягом цього часу розгляд Твоєї справи буде змінюватися на краще. Якщо ситуація не зміниться, Тобі можуть відмовити в праві на цю допомогу.

ВАЖЛИВО! Подача заяви на ІРІ НЕ рівносильна наданню Тобі допомоги.

Більш того, якщо Ти засуджений за злочин, вчинений умисно або якщо у Тебе відібраний статус біженця/додаткового захисту, староста має право скасувати рішення про надання допомоги Тобі та Твоїй родині.

Що далі з ІРІ, якщо я переїду протягом її дії?

Зміна місця проживання під час реалізації програми інтеграції можлива, якщо Ти:

- знайдеш роботу в іншому місці;
- отримаєш квартиру в іншому місці;
- хочеш приєднатися до проживаючих в іншому місці членів сім'ї;
- існує потреба в спеціалізованому лікуванні, яке не може відбутися в даному повіті.

Для кожної з цих обставин, Ти маєш представити докази (наприклад, трудовий договір, рішення органів місцевого самоврядування, медичну експертизу тощо). Після отримання згоди на зміну місця проживання, Ти можеш продовжувати отримувати ІРІ, за реалізацію якої буде відповідати РСРР в новому місці.

ВАЖЛИВО! Якщо Ти відмовишся від місця проживання, вказаного соціальними працівниками, які розробляли для Тебе ІРІ в межах конкретної області, то це буде рівносильно відмові від програми!

Соціальна допомога

1	Чи є у мене право на отримання соціальної допомоги?	стор. 22
2	Що таке постійна допомога?	стор. 22
3	Що таке тимчасова допомога?	стор. 23
4	Що таке цільова допомога?	стор. 24
5	Що таке не грошова форма допомоги?	стор. 24
6	Коли у мене народиться дитина, чи є у мене право на батьківські так звані бесікові?	стор. 25
7	Коли народжується у мене дитина, чи маю я право на отримання щомісячної допомоги – так звані Сім'я 500+?	стор. 25
8	Чи є у мене право претендувати на соціальне або комунальне житло?	стор. 26

1 Чи є у мене право на отримання соціальної допомоги?

Так. Після завершення ІРІ, Ти, як і раніше, маєш право на отримання соціальної допомоги на тих же підставах, що і польські громадяни. Тобто, якщо Ти не можеш самостійно задовольнити основні свої потреби і потреби родини. Мірою матеріального становища сім'ї являється так званий критерій доходу, який в даний час складає 634 злотих для однієї людини і 514 злотих на сім'ю. Якщо Твій щомісячний дохід перевищує ці суми, заява на допомогу, ймовірно, буде мати негативне рішення.

Система соціального забезпечення в Польщі виглядає розбудованою та складною тільки на перший погляд. Більшість завдань лежить на центрах соціальної допомоги (далі OPS) за місцем проживання. Наступна установа, де Ти можеш отримати допомогу, це PCPR (в разі Варшави – Варшавський Центр Допомоги Сім'ї). Адреси всіх центрів доступні на їх сайтах, а також в адміністраціях місцевого самоврядування (ратуш району, гміни або повіату).

Для того, щоб отримати допомогу від будь-якої зі згаданих вище установ, потрібно звернутися до них із заявою про надання допомоги.

ПАМ'ЯТАЙ! Треба чітко визначити, яку допомогу Ти очікуєш отримати і з якою метою.

ВАЖЛИВО! Перш, ніж прийняти рішення про надання Тобі допомоги, Тебе відвідає соціальний працівник, аби краще зрозуміти Твою ситуацію і ситуацію Твоєї сім'ї та визначити відповідну форму допомоги.

2 Що таке постійна допомога?

Постійна допомога – це фінансова форма соціальної допомоги особам, які знаходяться в скрутному матеріальному становищі і не мають своїх власних засобів до існування.

Постійну допомогу може отримувати:

- повнолітня особа, яка проживає самотньо, непрацездатна за віком або повністю втратила працездатність, якщо її сукупний дохід не перевищує встановленого критерію доходів (тобто зараз це сума 634 злотих).

- повнолітня особа, яка проживає в сім'ї, непрацездатна за віком або повністю втратила працездатність, якщо її сукупний дохід та дохід на особу в сім'ї не перевищує встановленого критерію доходів (тобто 542 злотих).

- Під самотньою особою розуміється особа, яка провадить одноосібне домогосподарство.
- Під родиною розуміються об'єднання людей, кровно споріднених, пов'язаних спільним проживанням та побутом.

Загальна непрацездатність означає загальну нездатність до праці в розумінні законів про пенсійне забезпечення за рахунок коштів Фонду соціального страхування та зачислення до I або II групи інвалідності або засвідчення істотного або помірного ступеня інвалідності в розумінні положень про професійну та соціальну реабілітацію та зайнятість інвалідів.

Непрацездатність через вік: 60 років для жінки і 65 для чоловіка.

- У випадку однієї особи, яка самостійно веде домогосподарство, постійна допомога дорівнює різниці між критерієм доходу особи, яка самостійно веде домогосподарство і доходом цієї особи, але сума допомоги не може бути вища, ніж 444 злотих.
- У разі особи, проживаючій в сім'ї, постійна надбавка повинна дорівнювати різниці між критерієм доходу для людини в сім'ї і доходом цієї людини.

Сума постійної допомоги не може бути нижча, ніж 30 злотих на місяць. У разі отримання права на постійну та соціальну допомогу, постійна допомога не виплачується. Витрати на постійну допомогу фінансуються з державного бюджету.

Що таке тимчасова допомога?

Тимчасова допомога – це фінансова форма соціальної допомоги, яка надається окремим особам і сім'ям без доходу або з доходом нижче встановленого законом критерію і є недостатніми для задоволення життєвих потреб грошовими ресурсами. Період, протягом якого надається тимчасова допомога, окреслює центр соціального забезпечення на підставі обставин справи. Тимчасова допомога надається:

- 1 **особі, яка проживає самотньо**, чий дохід нижче дохідного критерію для однієї особи, яка проживає самотньо, тобто не перевищує суми **542 злотих**;
- 2 **сім'ї, місячний дохід якої нижче за дохідний критерій сім'ї з особливих причин:**
 - тривалої хвороби,
 - інвалідності,

- безробіття,
- можливості збереження або надбання права на допомогу з інших систем соціального забезпечення.

Сімейний дохід – сума щомісячного доходу в сім'ї.

Дохідний критерій сім'ї розраховується як сума добутку дохідного критерію на особу в сім'ї, тобто **514 злотих** та кількість осіб в сім'ї.

Критерій доходу для однієї самотньо проживаючої особи на даний час становить **634 злотих**.

Сума періодичної допомоги визначається:

- **для самотньо проживаючої особи** – до різниці між дохідним критерієм особи, проживаючої самотньо та доходом цієї особи, але сума допомоги не може бути вища, ніж 418 злотих на місяць;
- **у випадку сім'ї** – до різниці між дохідним критерієм сім'ї та доходом цієї сім'ї.

4 ➤ Що таке цільова допомога?

Цільова допомога – це форма фінансової соціальної допомоги, що надається для конкретної мети. Наприклад, сплату рахунків, покриття витрат на купівлю продуктів харчування, одяг / взуття, підручники, ліки, а в особливих випадках, предмети першої необхідності. Ця допомога може бути отримана безпосередньо, а потім представляється рахунок, або – у випадку комунальних платежів – після представлення рахунку Ти отримуєш таку саму суму відшкодування, яка вказана на ньому. Кожного разу Ти повинен доводити, що не маєш власних коштів для покриття таких витрат, і саме тому клопочешся про державне фінансування.

5 ➤ Що таке не грошова форма допомоги?

Не грошова допомога – це така форма допомоги, коли OPS надає послугу замість грошей. Наприклад, оплата обідів дітям в школі, видача ваучерів на безкоштовне харчування, оплата страхового внеску на охорону здоров'я, придбання міської карти / проїзного квитка на громадській транспорт, оплата професійного курсу підвищення кваліфікації. Це дуже зручна форма допомоги, позаяк вона дозволяє уникнути багатьох формальностей – це за Тебе зробить співробітник центру.

Коли у мене народиться дитина, чи у мене є право на так звані батьківські (besikowe)?

Так. Так звана допомога на дитину (besikowe) – це допомога, яку отримує кожна родина у зв'язку з народженням дитини. Вона складає 1000 злотих. Заява повинна бути подана в найближчий центр соціальної допомоги не пізніше, ніж через 12 місяців після народження дитини. Ти її отримаєш за умови, якщо дохід Твоєї родини в перерахуванні на особу не перевищує 1922 злотих.

ВАЖЛИВО! Додатковою умовою є пред'явлення медичної документації щодо вагітності, яка підтверджує перший контрольний візит до 10-го тижня вагітності.

Коли народжується у мене дитина, чи маю я право на отримання щомісячної допомоги – так звані Сім'я 500+?

Проект «Сім'я 500+» – це система підтримки сім'ї. Право на допомогу належить іноземцю, якщо на карті проживання є напис «доступ до ринку праці». Така анотація розміщується воєводою на карті проживання після отримання іноземцем дозволу на постійне проживання. На цей час Голова Управління у справах іноземців не ставить такої анотації на картах проживання, що видаються іноземцям, яким було надано статус біженця або додаткового захисту.

Таким чином, після того, коли Ти отримаєш дозвіл на постійне проживання або пізніше громадянство, то зможеш клопотатись про отримання пільг. Допомога в 500 злотих належить батькам або опікунам: незалежно від рівня доходів – при народженні другої дитини та наступних дітей до досягнення ними 18 років, а для першої дитини – у разі доходу, який нижче, ніж 800 злотих на особу в сім'ї. Якщо дитина має інвалідність, цей критерій доходить до 1200 злотих. Надання допомоги на освіту можуть отримувати батьки, опікуни правні або фактичні опікуни дитини. Якщо дитиною або дітьми опікуються обидва батьки або опікуни, допомогу отримує тільки один з них.

ВАЖЛИВО! На момент написання даної публікації, закон ще не вступив в силу, тому бракує практичних рекомендацій щодо реалізації цього положення.

Чи є у мене право претендувати на соціальне або комунальне житло?

Так. Заява на отримання соціального або комунального житла має бути складена до влади гміни / району (вуйта / бурмістра) за місцем проживання. Після позитивного рішення заяви, Ти будеш внесений до списку осіб, які очікують на отримання житла. На жаль, процедура отримання таких приміщень не є швидкою й інколи триває декілька років. Якщо Ти живеш у Варшаві – міська влада виділила для іноземців, які мають статус біженця або додаткового захисту, п'ять квартир соціального житла, а претендувати на них можуть особи, які закінчили ІРІ. Це не означає, що Ти не можеш подати заяву на квартиру в звичайному режимі – для цього треба подати заяву до бурмістра гміни, в якій Ти живеш.

Охорона здоров'я

IV

1	Які документи підтверджують медичне страхування в Національному Фонді Здоров'я (далі NFZ)?	стор. 28
2	Яким чином я і члени моєї родини можемо користатися з медичної допомоги?	стор. 29
3	Яким чином надаються медичні послуги в надзвичайному стані та небезпечних для життя умовах?	стор. 31
4	Те, що важливо знати про рецепти?	стор. 31
5	Які я маю права як пацієнт?	стор. 32
6	Я не володію польською мовою настільки добре, щоб зрозуміти лікаря. Де я можу знайти допомогу?	стор. 33

Особам, яким надано статус біженця або додаткового захисту в Польщі, мають право на таке ж трактування в сфері медичної допомоги, як польські громадяни. Це означає, що для безкоштовного користання з медичної допомоги треба мати **медичну страховку**.

Особи, які застраховані в Національному Фонді Здоров'я (далі: NFZ), мають гарантований безплатний доступ до:

- первинної медичної допомоги (сімейний лікар, також званий лікарем першого контакту або фахівець з сімейної медицини);
- охоронних щеплень;
- медичної діагностики (лабораторія та інше), амбулаторної допомоги спеціаліста;
- реабілітації;
- госпіталізації та невідкладної медичної, швидкої допомоги та медичного транспорту.

Після завершення IPI, в рамках якої сплачуються страхові внески на медичне страхування, обов'язок зі сплати відповідних внесків ґрунтується на:

- **роботодавцю** – якщо Ти працюєш (обов'язкове медичне страхування, що виникає з трудових відносин, угоди доручення);
- **районному управлінню праці або центру соціальної допомоги** – якщо Ти зареєстрований як безробітний;
- **страховий внесок можеш оплатити самостійно** – якщо Ти складеш заяву в NFZ про добровільне медичне страхування. Страховка діятиме від дати, зазначеної в договорі, до дня припинення дії договору або до закінчення першого місяця безперервної заборгованості сплати внесків.

Які документи підтверджують медичне страхування в Національному Фонді Здоров'я (NFZ)?

Це, наприклад:

- Друк заяви на медичне страхування і поточний підтверджений щомісячний звіт від роботодавця ZUS RMUA (якщо Ти працюєш);

ПРИМІТКИ У РОЗДІЛІ >>> СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

стор.
47

- Друк заяви на медичне страхування і актуальні докази оплати медичного страхування (якщо Ти проводиш господарську діяльність);
- посвідчення пенсіонера;

- угода з NFZ і документ від ZUS, які підтверджують заяву на медичне страхування та актуальні докази сплати страхових внесків (якщо Ти сам оплачуєш внески);
- актуальне засвідчення від служби зайнятості про заяву на медичне страхування (якщо Ти зареєстрований як безробітний).

УВАГА! При наданні пільг прописки не обов'язкова. Ти можеш звернутися до будь-якої установи в країні, яка підписала контракт з NFZ. Перше місце, куди Тобі потрібно піти в клініці або лікарні це пункт реєстрації.

В даний час медичні установи мають комп'ютерну систему, за допомогою якої перевіряють, застрахована дана особа чи ні. Якщо система показує, що Ти не застрахований, варто мати при собі документ, який підтверджує наявність медичного страхування.

Яким чином я і члени моєї родини можемо користатися з медичної допомоги?

Якщо у Тебе є медичне страхування (описане вище), то Тобі необхідно зареєструватися в клініці і вибрати сімейного лікаря, який буде надавати Тобі первинну медичну допомогу. Після реєстрації, в разі хвороби, Ти маєш звернутися в клініку, де зареєстрований. Там і отримаєш відповідну медичну допомогу.

Якщо потрібна допомога лікаря-спеціаліста, діагностичні тести, госпіталізація і т.п. сімейний лікар дасть Тобі направлення. **Тільки з ним Ти можеш отримати спеціалізовану медичну допомогу.**

УВАГА!

Направлення не потрібно для наступних спеціалістів:

- акушера та гінеколога;
- онколога;
- психіатра;
- венеролога;
- стоматолога.

У більшості випадків лікування є безкоштовним. **Проте, іноді Ти мусиш покривати витрати на певні медичні послуги.** NFZ не фінансує послуги, які не включені в список гарантованих пільг, визначених розпорядженням Міністра охорони здоров'я. Наприклад, не всі стоматологічні процедури проводяться безкоштовно. Також можливі затрати на придбання ліків за рецептами лікаря або ортопедичних предметів.

У Польщі діти до 18 років навіть не застраховані, мають право на безкоштовне користування послугами охорони здоров'я. Витрати на лікування в даному випадку покриває державне казначейство. Проте, **кожна застрахована особа зобов'язана повідомити до медичного страхування членів сім'ї**, якщо вони не мають іншого приводу для страхування.

Членами сім'ї вважається:

- **власні діти;**
- **діти чоловіка/дружини;**
- **прийомні діти;**
- **внуки;**
- **чужі діти**, для яких встановлена опіка або чужі діти, що знаходяться в прийомній сім'ї – які досягли 18-річного віку;
- **подружжя** – чоловік, дружина (але не співмешканець), кровні родичі (батьки, бабусі і дідуся), що ведуть з застрахованим спільне домогосподарство.

УВАГА! Якщо дитина продовжує освіту після 18 років, вона може бути зарахована до страхування в якості члена сім'ї, але тільки до досягнення 26 років. Після закінчення цього часу, якщо вона не застрахована з будь-якого іншого приводу, слід повідомити школу або коледж, який буде зобов'язаний повідомити NFZ для страхування.

УВАГА! Діти, що мають рішення про важку форму інвалідності або інші подібні проблеми, можуть бути застраховані без обмеження віку.

Діти у віці до 19 років, які відвідують школу, охоплені профілактичною медичною допомогою, яка включає в себе медичне обстеження, стоматологію, програми реабілітації, санітарну освіту, а також допомогу в разі виникнення надзвичайної ситуації. Профілактичну санітарну опіку здійснює медсестра освітнього закладу або гігієніст школи, зазвичай, у кабінеті санітарної профілактики та швидкої допомоги – розташованим на території школи.

Яким чином надаються медичні послуги в надзвичайному стані та небезпечних для життя умовах?

Надзвичайний стан – це стан, коли відстрочка медичної допомоги може призвести до втрати життя або здоров'я. У надзвичайних ситуаціях, медичні послуги надаються оперативно і без направлення, а Ти маєш право скористатися допомогою медсестри, акушерки, лікаря або лікарні, які також **не мають підписаного контракту з NFZ**.

ВАЖЛИВО! У ситуаціях безпосередньої загрози життю слід викликати швидку допомогу. Треба, зателефонувати:

- з мобільного телефону на номери **112** або **999**,
- з стаціонарного телефону на номер **999**.

Ти повинен відповідати на питання диспетчера, виконувати його рекомендації для надання першої медичної допомоги. Прийнятий виклик повинен бути підтверджений диспетчером.

Те, що важливо знати про рецепти?

Якщо Ти маєш право на послуги охорони здоров'я, що фінансуються за рахунок державних коштів, Ти також маєш право на відшкодування державою лікарських засобів, продуктів для спеціального харчування і виробів медичного призначення, виданих за рецептом. Рецепти на відшкодовані ліки може видати будь-який лікар. Для отримання ліків, які відшкодовуються, на рецепті повинні бути присутніми відповідні дані:

- відповідна інформація що стосуються постачальника послуг, а також особи, що виписує ліки;
- дані (ім'я, прізвище та адресу проживання);
- дані, що стосуються виписаного лікарського засобу;
- номер відповідного відділення NFZ;
- Твій номер PESEL;
- у разі осіб, які не досягли 18-річного віку – додатково вік.

Рецепт повинний мати дату видачі, термін реалізації (якщо не зазначений – X) та бути підписаний оригінальним підписом та печаткою особи, яка видала рецепт.

УВАГА! Фармацевт зобов'язаний поінформувати Тебе про можливість придбання іншого препарату, ніж вказано на рецепті, ціна якого може бути нижча – препарат з тією ж міжнародною назвою, дозою, лікарською формою та такими ж терапевтичними показаннями.

5 Які я маю права як пацієнт?

Як пацієнт Ти маєш, серед інших, право на:

- 1 медичні послуги, що надаються з належною ретельністю, які відповідають вимогам актуального медичного знання;
- 2 використання надійного списку очікування на підставі медичних критеріїв – в умовах обмеженого доступу до медичного обслуговування;
- 3 запит на інший медичний висновок;
- 4 вибір в рамках базової опіки охорони здоров'я – лікаря, медсестри і акушерки, а також в рамках амбулаторної спеціалізованої опіки – лікаря;
- 5 інформацію: про свої права, про характер та обсяг послуг, що надаються даним постачальником та осіб, що надають ці послуги, про свій стан здоров'я, діагностику, діагностичні та лікарські методи, що дають можливість передбачити наслідки їх застосування або упуцнення, результати лікування та прогноз;
- 6 вираження свідомої згоди на надання медичних послуг;
- 7 відмову або вимагання припинення надання допомоги;
- 8 повагу до приватного життя та гідності пацієнта;
- 9 доступ до медичної документації, що стосується Твого стану здоров'я;
- 10 повагу до приватного і сімейного життя;
- 11 додатковий догляд;
- 12 пасторальну опіку;
- 13 вираження незгоди з думкою або рішенням лікаря, якщо вони впливають на права та обов'язки пацієнта, до медичної комісії, що діє при Уповноваженому з прав пацієнта.

Не володію польською мовою настільки добре, щоб розуміти лікаря. Де я можу знайти допомогу?

Дуже часто, лікарі говорять іноземною мовою. Однак, якщо лікар не буде використовувати мову зрозумілу для Тебе, маєш знайти перекладача. Ти можеш скористатися безкоштовною допомогою консультантів з інтеграції, які працюють в неурядовій організації та супроводжують іноземців в ролі перекладачів, зокрема, під час відвідування лікаря.

СПИСОК ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, ЯКІ ДОПОМОГАЮТЬ ІНОЗЕМЦЯМ

стор.
71

Освіта

- 1 >> Чи можуть мої діти ходити до школи? стор. 35
- 2 >> Чи можу я відправити дитину в дитячий садок? стор. 35
- 3 >> На чому полягає шкільний обов'язок? стор. 36
- 4 >> Як записати дитину до початкової школи? стор. 36
- 5 >> Що після початкової школи? стор. 37
- 6 >> Які додаткові права має моя дитина, як іноземець? стор. 37
- 7 >> Яку фінансову допомогу я можу отримати, відправляючи дитину до школи? стор. 38
- 8 >> Чи може моя дитина вчитися в Польщі безкоштовно? стор. 39

1 Чи можуть мої діти ходити до школи?

Так. У Польщі діти не тільки мають право на освіту, це й обов'язок до 18-річного віку. Це означає, що будь-яка дитина не може бути позбавлена можливості ходити в школу за ознакою національності, раси чи етнічного походження або через певну правову ситуацію чи відсутність певних документів. Діти-іноземці набувають освіту і мають догляд в державних дитячих садках, початкових школах, ліцеях, гімназіях, технікумах та професійно-технічних навчальних закладах на таких самих правах, що й польські громадяни.

2 Чи можу я відправити дитину в дитячий садок?

Так. Дошкільна освіта розрахована для дітей у віці 3-6 років. Дошкільна освіта є безкоштовною, якщо вона не виходить за рамки базової програми.

Крім того, кожна дитина у віці до 5 років підлягає дошкільному обов'язку, тобто вона повинна пройти щорічне навчання в дитячому садку або в іншій формі (наприклад, відділ дитячого садка організований в початковій школі). За виконання цього зобов'язання несуть відповідальність батьки (дивись пункт про шкільний обов'язок).

Правила прийому до дитячих садків. Остаточний термін подачі заявок та відповідних документів визначаються відповідною гміною, відтак, можуть варіюватися в залежності від того, де Ти живеш. Як правило, записатись можна через Інтернет, але і шляхом заповнення і подачі заявки безпосередньо в дитячу садку, до якого хочеш відправити свою дитину.

Дитячий садок не може відмовити прийняти Твою дитину за ознакою національності, іншою ніж польська, незнання польської мови тощо. Однак, може виявитися, що у вибраному дитячому садку бракує місць. Це відбувається тому, що система автоматично призначає дітей в дитячі садки відповідно до визначених критеріїв. Наприклад, пріоритет надається дітям одиноких батьків, інвалідів або непрацездатних, дітей з прийомних сімей. Також інші групи (наприклад, діти з багатодітних сімей) можуть мати перевагу. Важливо також місце проживання.

У деяких обставинах може з'ясуватись, що Твоя дитина не буде прийнята до одного або кількох вибраних Тобою дитячих садків, а натомість зможуть записати її туди, де будуть вільні місця. Дитячий садок повинен розташовуватись максимально в 3 км від будинку. Якщо він знаходиться далі, гміна зобов'язана надати кожній дитині безкоштовний транспорт та опіку або відшкодування дорожніх витрат дитини і його опікуна.

На чому полягає шкільний обов'язок?

Обов'язкова освіта включає в себе початкову школу та гімназію (державні або не державні). За здійснення обов'язкового шкільного навчання дитини (і також дошкільного обов'язку) відповідають його батьки.

Батько/мати несуть відповідальність за:

- запис дитини до установи;
- відвідування дитиною занять;
- створення умов для навчання дитини.

Як записати дитину до початкової школи?

Записати дитину до початкової школи можна через Інтернет, або безпосередньо у вибраній установі (дивись правила запису дітей в дитячий садок). До I класу діти іноземців приймаються на принципах, які застосовуються до польських громадян. А вже до II-VI класів державних початкових шкіл, державних гімназій та старших класів (szkół ponadgimnazjalnych) прийом проводиться на підставі певних документів.

ПАМ'ЯТАЙ! Відсутність певного свідоцтва або іншого документу, який підтверджує, що Твоя дитина відвідувала школу в іншій країні, не може послугувати причиною не прийняття дитини до школи.

Коли немає документів, що підтверджують закінчення дитиною певного класу середньої школи, прийняття на відповідний рівень в школі відбувається на підставі інтерв'ю. Якщо Твоя дитина не знає польської мови, така співбесіда має проводитись на іноземній мові, якою користується дитина. У разі необхідності директор школи повинен надати перекладача.

ВАЖЛИВО! Незнання польської мови не може бути підставою для відмови в прийнятті Твоєї дитини до школи.

5 Що після початкової школи?

Після закінчення початкової школи, або завершення VI класу, учень складає екзамен. Його результат і свідоцтво про закінчення початкової школи мають важливе значення для прийняття до конкретної гімназії. Після закінчення гімназії, обов'язок освіти здійснюється через навчання в старших класах, ліцеї, технікумі або професійно-технічному училищі, або, наприклад, шляхом професійної підготовки у роботодавця. Це зобов'язання триває до 18-річного віку або до закінчення середньої школи (szkoły ponadgimnazjalnej). До цього етапу освіта безкоштовна – так само, як і у випадку польських громадян.

На відміну від цього, коли справа доходить до освіти в державних поліцейських школах (publicznych szkołach policealnych), саме на таких умовах, як польські громадяни, можуть вчитися лише певні групи іноземців. До них відносяться особи, які мають статус біженця або додаткового захисту та члени їх сімей (тобто чоловік / дружина і діти на утриманні).

6 Які додаткові права має моя дитина, як іноземець?

- 1 Право на додаткові безкоштовні заняття польської мови.** Дитина-іноземець, яка починає відразу в польській школі вчитись польської мови, не в повній мірі бере участь у заняттях доки вона не буде добре володіти мовою. Тому важливо вивчити мову і з самого початку відвідувати заняття. Заняття польської мови повинні бути організовані в групах або індивідуально, не менше 2 годин на тиждень, але це не може бути за рахунок інших занять.
- 2 Право на допомогу асистента,** який розмовляє мовою країни походження, спеціальний працівник для надання допомоги вчителям (максимум перших 12 місяців навчання). Асистент повинен допомогти дитині інтегруватись в школі. Він повинен знати мову, якою дитина послугується, намагатись вирішити будь-які конфлікти і бути посередником в відносинах учитель-учень, якщо вони не говорять однією мовою.
- 3 Право на додаткові вирівнюючі заняття з необхідних предметів** (максимально перші 12 місяців навчання). Якщо між Твоєю дитиною і іншими учнями існують відмінності в рівні знань даного предмету, в інтересах Твоєї дитини, а також взагалі всіх учнів, вирівняти ці відмінності. Тому, коли вчитель цього предмету вважає за необхідне, в школі організують додаткові заняття, індивідуальні або в групі. Це одна година лекцій на тиждень. Додаткові заняття не можуть бути занадто важкими для Твоєї дитини, тому він може займатись додатково максимально до п'яти годин на тиждень.
- 4 Право вивчати мову і культуру країни походження.** У школі це організують дипломатичний або консульський відділ країни походження іноземця або

культурно-освітнє товариство даної національності. Умовою організування в початковій школі або гімназії занять з мови та культури країни походження є наявність сімох дітей іноземців, охочих відвідувати такі заняття.

ВАЖЛИВО!

Слід пам'ятати, що:

- 1 Твоя дитина має право на освіту, а також має обов'язок вчитися до 18 років;
- 2 не можна відмовити в прийомі дитини в дитячий садок або до школи через відсутність знання польської мови, відмінності в навчальних програмах, відсутність шкільних свідоцтв з країни походження;
- 3 не можна відмовити дитині в можливості отримання освіти з причин культурних відмінностей, релігії, расового або етнічного походження.

Яку фінансову допомогу я можу отримати, відправляючи дитину до школи?

Відвідування школи вимагає додаткових витрат. Якщо Ти не в змозі платити, можеш звернутися за допомогою.

- 1 **шкільна стипендія** – її може отримати учень, який знаходиться в складному фінансовому становищі в результаті малого доходу на одного члена сім'ї, наприклад, коли в сім'ї безробіття, інвалідність, важка або тривала хвороба, багато дітей, алкоголізм чи наркоманія, сім'я є неповною або там особливі обставини. Стипендія може мати форму покриття витрат на участь в деяких навчальних заняттях (наприклад, додаткові заняття, компенсаційні, шкільні екскурсії), придбання підручників, а також грошові виплати. Стипендія видається на термін від 1 до 10 місяців і виплачується щомісяця або іншим способом (навіть одноразово). Розмір стипендії варіюється в залежності від місця проживання, позаяк вона визначається гміною. Заява на отримання стипендії, зазвичай, складається в школі, до якої ходить дитина. На момент подачі заяви на цю стипендію справджується дохід на одну особу в Твоїй родині. Тому будуть необхідні засвідчення про прибутки і про використання соціальної допомоги. Пам'ятай! Заяву потрібно скласти до 15 вересня кожного року! Тільки в обґрунтованих випадках вона може бути подана пізніше.

- 2 **шкільна надбавка** – може бути надана учню, незалежно від шкільної стипендії, якщо учень перебуває тимчасово в складному фінансовому становищі через особливі обставини. Заява повинна бути подана протягом двох місяців після події, яка є причиною подачі заяви на пільги. Допомога може бути надана у вигляді грошової допомоги або в натуральній формі – до декількох разів на рік.
- 3 **додаткова допомога на початку навчального року** – про неї можна клопотатись у центрі соціального забезпечення, в адміністрації гміни або міста у зв'язку з початком навчального року.
- 4 **гаряче харчування** – дитина має право в період навчання на одну порцію гарячої їжі в день. Це право може бути реалізоване, купуючи їжу в школі. Заява повинна бути подана в центр соціального забезпечення разом з необхідними документами. У цьому випадку також буде перевірятись дохід на особу в родині.

8 Чи може моя дитина вчитися в Польщі безкоштовно?

Так. Особи, яким надано статус біженця або додаткового захисту, а також члени їх сімей, які проживають у Польщі на підставі відповідного дозволу на тимчасове проживання, можуть вчитись безкоштовно в державних вищих закладах на таких самих умовах, які застосовуються до польських громадян – тому повинні бути кваліфіковані на даний керунок в звичайному процесі набору. Вони також можуть подати заяву на стипендію (соціально, за академічну успішність, на харчування, проживання в гуртожитку).

Робота та податки в Польщі

- 1 >> **Робота в Польщі** стор. 41
- 2 >> **Які податки треба платити в Польщі?** стор. 41
- 3 >> **Що таке Ідентифікаційний Податковий Номер (далі NIP) та чи зобов'язаний я його мати?** стор. 42
- 4 >> **Що таке PIT?** стор. 43

1 Робота в Польщі

Після отримання рішення про надання статусу біженця або додаткового захисту, Ти можеш працювати в Польщі за тими ж правилами, що і польські громадяни, тобто, Тобі не потрібен дозвіл на роботу. Єдине, що Ти не можеш займати посади, де потрібно мати польське громадянство, наприклад, в державних установах.

2 Які податки треба платити в Польщі?

У Польщі існують прямі і непрямі податки. Прямі податки це ті, які покриваються за рахунок платника податків, які зазвичай сплачуються на рахунок податкового органу. Прикладами прямих податків в Польщі є: податок на прибуток від фізичних осіб, податок на прибуток від юридичних осіб, податок на спадщину і пожертвування та податок на цивільно-правові угоди. А непрямі податки включаються в ціну товару. Таким чином, вони не оплачуються безпосередньо до податкового органу, а продавцю, який потім сплачує визначений податок. Непрямі податки це, наприклад, податок від товарів та услуг на додану вартість (ПДВ) і акцизи.

Нижче ми сфокусуємось на **прибутковому податку** фізичних осіб, оскільки цей податок буде стосуватися Тебе найбільше. Ти оплачуєш його, виконуючи роботу та отримуючи дохід. Податок на прибуток від фізичних осіб зобов'язані платити, в принципі, всі люди, які отримують дохід. Якщо Ти живеш в Польщі (тобто, у Польщі знаходиться Твій центр життєвих інтересів і Ти перебуваєш тут понад 183 дні в році), то Ти зобов'язаний платити податок польському Державному казначейству від усіх зароблених доходів (в тому числі отриманих, наприклад, за роботу за кордоном). Тому, якщо Ти маєш дохід від роботи за кордоном і щоб не платити податок двічі (тобто в країні, де Ти виконуєш роботу, де Ти зобов'язаний це зробити, а в той же час в Польщі), належить перевірити, чи країна, в якій Ти працюєш, має підписану з Польщею угоду про уникнення подвійного оподаткування. Перелік таких угод (на польській мові і даної країни) знаходяться на сайті Міністерства фінансів Польщі.

Якщо у Тебе немає місця проживання в Польщі, то сплачуєш тільки податок від доходів, отриманих в Польщі, наприклад, з:

- трудового договору, договору доручення, договору підряду;
- пенсії;
- діяльності, що виконується особисто;
- несільськогосподарських видів господарської діяльності;
- винайму, здавання в оренду житла та ін.;
- продаж, зокрема, нерухомого майна.

Методи збору податку від прибутку від фізичних осіб різні. Коли виконуєш роботу у одного роботодавця, то аванс на цей податок щомісяця виплачується платником, який в даному випадку є роботодавець. Але коли ведеш (несільськогосподарську) господарську діяльність, податок на доходи фізичних осіб у вигляді авансів маєш платити самостійно.

Після закінчення податкового року (наприклад, 2015), до кінця лютого наступного року (тобто, наприклад, 2016), роботодавці і юридичні особи, з якими були підписані договори доручення, договори підряду та ін., повинні Тобі прислати PIT-11, або податкову декларацію за дохід, отриманий від цих конкретних осіб. Потім до 30 квітня наступного року (тобто 2016 г.) всі платники податків від доходу, зобов'язані скласти до податкових органів за місцем проживання, податкові декларації відповідної форми PIT (дивіться розділ про форми PIT).

Потім податкова служба виконує розрахунок, беручи до уваги оплачені протягом усього року аванси. Якщо сума авансу менша, ніж сума податку до оплати, Ти зобов'язаний сплатити суму, якої бракує, роблячи, наприклад, банківський переказ на рахунок своєї податкової. Але, коли сума авансів вища, Ти отримаєш повернення переплати податку (наприклад, на зазначений Тобою банківський рахунок або поштовим переказом).

Що таке Ідентифікаційний Податковий Номер (далі NIP), чи є у мене обов'язок мати його?

NIP це ідентифікаційний номер платника податків, який до недавнього часу, кожна фізична особа була зобов'язана отримати. Однак, починаючи з 1 січня 2012 року більшість платників податків у відносинах з податковою адміністрацією і для цілей податкових розрахунків використовують тільки PESEL – це стосується людей, які не ведуть господарчої діяльності і не зареєстровані платниками ПДВ, а тільки «звичайні» співробітники. Решта осіб, як і раніше повинні мати NIP і отримати його шляхом подачі ідентифікаційної заяви у податковій інспекції.

Якщо Ти користуєшся тільки PESEL, а протягом року зміниш свою адресу або плануєш вказати номер банківського рахунку (на який, наприклад, хочеш отримати повернення надміру сплаченого податку), можеш використовувати форму ZAP3, щоб поінформувати про це податкову інспекцію.

ФОРМА ДОСТУПНА НА САЙТІ ПОДАТКОВОЇ ІНСПЕКЦІЇ ТА НА САЙТІ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ >>> WWW.MF.GOV.PL

Що таке PIT?

PIT це податок на доходи фізичних осіб, який зобов'язаний сплатити кожен, хто працює в Польщі. Всі дані про цей податок подаються у вигляді заповненого бланку, куди вносяться конкретні цифри. Туди вписуються податкові свідчення, якщо Ти виконуєш роботу у роботодавця в Польщі (також на підставі, наприклад, договору доручення), або ведеш господарчу діяльність. Детальна і оперативна інформація про відповідні форми PIT (форми до завантаження) можна знайти на сайті Міністерства фінансів. Форми також доступні в податкових органах.

Інструкції щодо заповнення PIT можна знайти на сайті Міністерства фінансів.

ТАКОЖ МОЖНА СКОРИСТАТИСЯ ІНТЕРАКТИВНОЮ ФОРМОЮ,
ЯКУ МОЖНА ЗНАЙТИ В ІНТЕРНЕТІ >>>
[HTTP://WWW.FINANCE.MF.GOV.PL/PP/E-DEKLARACJE/FOMULARZE/PIT](http://www.finance.mf.gov.pl/pp/e-deklaracje/formularze/pit)

В період складання PIT-ів до різних газет додаються компакт-диски з програмами, які допомагають правильно заповнити форми PIT.

Податкові декларації зазвичай подаєш сам. У деяких випадках їх за Тебе може подати, наприклад, роботодавець (за Твоєю заявою).

ПАМ'ЯТАЙ! Термін складання декларації 30 квітня! Це останній день, коли маєш подати податкову декларацію (PIT-37 або PIT-36). Можеш скласти заздалегідь (з 1 січня), особливо, коли, наприклад, працюєш за кордоном і часто виїжджаєш.

Навіть якщо більшу частину року Ти живеш за межами Польщі, але тут отримуєш дохід, все одно зобов'язаний подати PIT до 30 квітня.

Тобі загрожує штраф, якщо Ти не складеш PIT своєчасно. Забувши подати PIT, Ти скоюєш навіть кримінальний злочин (залежить від суми податку до заплати).

Річний звіт на бланку PIT повинні скласти всі платники податків, які мали прибуток в податковому році, навіть якщо потім були витрати та вийшло «на нуль». Той факт, що податок називається прибутковим не означає, що Ти не отримав прибутку, не маєш обов'язку скласти звіт.

Платники податку, що ведуть господарчу діяльність, мають обов'язок скласти звіт навіть коли увесь рік не отримували ніякого прибутку, а їх діяльність була призупинена.

Податкове декларацію можна скласти:

- безпосередньо до податкової інспекції;
- поштою (якщо Ти висилаєш декларацію звичайною поштою – датою подачі вважається дата отримання листа в податковій інспекції; якщо вислати рекомендованим листом, який трохі дорожчий – датою подання вважається дата складання листа в поштовому відділенні);
- безпосередньо в польському консульстві (плата за пересилання, як правило, складає 18 євро);
- в електронному вигляді.

ПОДАТКОВУ ДЕКЛАРАЦІЮ МОЖНА СКЛАСТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРОГРАМИ,
ЯКА ДОСТУПНА НА САЙТІ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ >>>
[HTTP://WWW.FINANSE.MF.GOV.PL/PP/E-DEKLARACJE](http://www.finance.mf.gov.pl/pp/e-deklaracje)

ПАМ'ЯТАЙ, ретельно перевір РІТ перед відправкою!

Господарська діяльність

VII

Як створити свій власний бізнес в Польщі?

Особи, які мають статус біженця або додатковий захист та члени їх сімей, які проживають на підставі дозволу на проживання протягом фіксованого періоду у зв'язку з возз'єднанням родини – **можуть здійснювати і проводити господарську діяльність на таких самих умовах, що і польські громадяни.**

Таким чином, можеш вести свій власний бізнес як приватний підприємець на підставі запису в головному реєстрі ведення господарської діяльності.

**ЦЕ МОЖНА ЗРОБИТИ ЧЕРЕЗ ІНТЕРНЕТ, А ВСЮ ІНФОРМАЦІЮ МОЖНА
ЗНАЙТИ НА САЙТІ >>> WWW.CEIDG.GOV.PL**

Господарську діяльність можеш проводити і в інших формах, наприклад: товариство, командитне товариство, командитно-акційне товариство, повне товариство і товариство з обмеженою відповідальністю. У цих випадках діяльність повинна бути зареєстрована у Національному судовому реєстрі.

Форма, яку Ти обереш для роботи, багато в чому залежить від Тебе. У процесі обрання варто врахувати характер бізнесу і як плануєш його вести.

Докладні рекомендації в цій галузі Ти можеш отримати, між іншим, в **академічних бізнес інкубаторах**, розташованих у великих містах. Ці центри надають безкоштовну допомогу у створенні та управлінні своїм власним бізнесом, а також інформацію про можливості його фінансування. Перед візитом варто зателефонувати, щоб записатись на консультацію.

Контактні дані варшавського офісу, за допомогою якого Ти зможеш отримати, серед іншого, й інформацію про інкубатори в інших містах:

Академічні бізнес інкубатори (Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości, ul. Piękna 68)

вул. Пекна 68, II поверх

00-672 Варшава

тел.: (22) 745 19 19

Факс: (22) 628 20 27

електронна пошта: biuro@przedsiebiorca.pl

Соціальне страхування

Соціальне страхування – це страхування, яке виплачується застрахованій людині на момент втрати її працездатності. Кожна людина, яка працює в Польщі, підлягає соціальному страхуванню. Сплатення страхового внеску не залежить від Твого громадянства. Також воно не залежить від виду Твоєї роботи – це може бути праця на підставі трудового договору, договору про надання послуг або ведення власного бізнесу в Польщі. Місце роботи є найбільш важливою умовою для надання соціального страхування.

Є кілька видів допомоги з соціального страхування, наприклад, пенсія по інвалідності, хворобі або через нещасні випадки. Однак, щоб претендувати на отримання цієї допомоги, потрібно виконати ряд вимог, пов'язаних з віком або трудовим стажем.

Платником (тобто об'єктом, який вираховує допомогу і сплачує її) соціального забезпечення, в першу чергу, є **роботодавець** (на підставі як трудового договору, так і договору-замовлення). Проте, в деяких ситуаціях це може бути OPS (якщо Ти отримуєш соціальну допомогу) або повітове бюро праці (якщо Ти безробітний)

ВАЖЛИВО! Роботодавець зобов'язаний щороку видавати Тобі підтвердження сплачених внесків соціального страхування (так званий, RMUA).

Державні органи, відповідальні за питання соціального забезпечення це: **Управління соціального страхування** (Zakład Ubezpieczeń Społecznych) або **Фонд соціального страхування сільського господарства** (Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego). У цих офісах Ти можеш перевірити, чи Твій роботодавець сплачує соціальний внесок, і подати скаргу, якщо він цього не робить.

IX

Контакти з державними посадовими особами: мої права і обов'язки

- 1 >> Перевірка законності перебування іноземця стор. 49
- 2 >> Затримання стор. 50
- 3 >> Що таке мандат? стор. 51
- 4 >> Що робити, якщо Ти вважаєш, що співробітник поліції перевищив свої повноваження? стор. 52
- 5 >> Як я можу повідомити про злочин? стор. 52

1 Перевірка законності перебування іноземця

Прикордонники, митники та поліція мають право здійснювати перевірку законності перебування іноземців в Польщі. Таке право також мають працівники Управління у справах іноземців та воєводських відділень та Державної інспекції праці, але тільки у сфері питань, які безпосередньо стосуються цих інстанцій.

Контроль може бути спеціально запланованим, а також може бути викликаний певними іншими діями (наприклад, працівник поліції може перевірити законність Твого перебування, коли Ти перейдеш дорогу на червоне світло).

Перед початком перевірки функціонер повинен назвати своє звання, представитись та озвучити правову підставу здійснення контролю. Якщо контроль здійснюється функціонером у цивільному одязі, то він також повинен пред'явити своє посвідчення. На Твоє прохання він повинен назвати прізвище, надати номер службового посвідчення та назвати орган, який його видав.

Якщо Ти не говориш польською мовою, то Тобі повинні надати перекладача. Особи, які мають право проводити перевірки, можуть попросити Тебе пред'явити документ, на підставі якого Ти перебуваєш в Польщі – дозвіл на проживання, Женевський проїзний документ тощо. А твоїм обов'язком є надати їм такий документ.

ВАЖЛИВО! Аби уникнути зайвих клопотів, виходячи з дому, завжди бери з собою документ, який засвідчує Твою особу.

Якщо під час контролю Ти не пред'явиш жодного документу, то для встановлення Твоєї особи будуть необхідні відбитки пальців. Ця процедура здійснюється в підрозділі поліції або у прикордонній службі. Після цього, в разі законності перебування іноземця, офіцер нотує цей запис у службовому зошиті.

ПАМ'ЯТАЙ! Усі функціонери під час виконання службових обов'язків зобов'язані поважати людську гідність і з повагою ставитись до захисту прав людини.

Затримання – це короткочасне позбавлення волі. Поліція може затримати Тебе, якщо Ти створюєш загрозу життю, здоров'ю або майну, або якщо Ти підозрюєшся в скоєнні злочину. Якщо Ти створюєш загрозу, то можеш бути затриманим лише тоді, коли інші засоби (наприклад, роз'яснення) виявилися марними або неефективними.

Максимальний термін утримання під вартою становить 48 годин. Цей термін може бути продовжений ще на 24 години, якщо протягом цього часу була відправлена заява до суду з проханням про тимчасовий арешт. Потім, протягом цих додаткових 24 годин, суд повинен вирішити чи слід застосовувати затримання чи ні. Пам'ятай! Вищезгадані терміни є максимальними, тобто Ти повинен бути звільнений як тільки буде повідомлено про причину Твого затримання.

Після Твого затримання, у відділенні поліції поліцейський виконує наступні дії:

- Повідомляє Тебе про права затриманого:
 - право на оскарження затримання до суду (скарга може бути подана протягом 7 днів);
 - право на інформування причини затримання;
 - право повідомити про затримання родичів, роботодавця, коледж чи школу;
 - право на контакт з адвокатом, пряму розмову з ним або працівником консульства чи посольства.
- Проводить з Тобою інтерв'ю щодо затримання;
- Складає протокол затримання і видає Тобі копію (з підтвердженням про вручення);
- Інформує прокурора про затримання.

ВАЖЛИВО! У випадку затримання зберігай протокол затримання, оскільки там міститься вся важлива інформація, яка може Тобі знадобитись в разі подання скарги до суду щодо Твого затримання.

Якщо у поліції Тебе не можуть ідентифікувати на підставі документу, то співробітник поліції може сфотографувати Тебе, взяти відбитки пальців, або скористатись іншим способом, який допоможе ідентифікувати Твою особистість. При необхідності, Тебе можуть оглянути лікарі.

Ти маєш право подати скаргу до суду щодо затримання. Скарга повинна бути спрямована одразу до суду, і суд негайно повинен розглянути її. Якщо суд вирішить, що Твое

затримання безпідставне – Тебе повинні одразу ж відпустити. Якщо Ти вважаєш, що Твоє затримання було безпідставним і в Тебе є відповідне рішення суду, то Ти можеш подати позов в районний суд про відшкодування збитку.

3 >> Що таке мандат?

Співробітник поліції може накласти на Тебе штраф за вчинення неправомірних дій (наприклад, за порушення правил дорожнього руху). Мандат може бути складений в наступних випадках:

- Зловмисник був затриманий під час вчинення злочину або ж одразу після його вчинення;
- Співробітник поліції вбачає вчинення злочину візуально або за допомогою вимірювального чи контрольного пристрою (наприклад, фото радар чи камера) і немає жодних сумнівів щодо особи підозрюваного.

Розмір мандату (штрафу) складає не більше 500 злотих, але якщо ця дія не несе в собі два або більше злочинів (у такому випадку мандат може сягати до 1000 злотих).

Мандат може бути:

- **безпосередній** – коли злочинець спійманий на місці злочину;
- **заочний** – якщо винуватець не присутній. Наприклад, штраф залишається на склоочисниках за неправильно припаркований автомобіль;
- **грошовий** – який оплачується безпосередньо співробітнику поліції. Такий мандат поширюється тільки на осіб, які тимчасово проживають в Польщі або не мають в Польщі постійного місця проживання.

ВАЖЛИВО! Ти можеш відмовитись прийняти мандат (співробітник поліції повинен повідомити Тебе про таку можливість). У разі відмови прийняти мандат, поліція подаватиме до суду заяву про покарання.

Звичайно, не завжди, коли Ти робиш проступок, співробітник поліції негайно видає мандат – можуть застосовуватись інші форми. Наприклад, інструкції або попередження. Але якщо Ти був пійманий на тому самому злочині не вперше, то, звичайно, штрафу вже не оминати.

Що зробити, якщо вважаєш, що співробітник поліції перевищив свої повноваження?

Окрім вище названих можливостей (наприклад, скарга до суду про затримання) можеш також:

- скласти скаргу до прокуратури на дії поліції;
- скласти скаргу на дії співробітників поліції до шефа місцевого відділку поліції;
- скласти повідомлення про вчинення злочину співробітником поліції до прокуратури;
- скласти до цивільного суду заяву про спокуту та компенсацію, якщо під час виконання службових обов'язків були порушені твої особисті блага або зроблена шкода (наприклад, здоров'ю).

Як я можу повідомити про злочин?

У Польщі притягнення до відповідальності за злочин розпочинається, коли правоохоронні органи (наприклад, прокуратура або поліція) отримують достовірну інформацію про вчинення злочину. Потім розпочинаються так звані підготовчі процедури. Немає значення звідки надійшла інформація про злочин. Це може бути інформація з поліції (наприклад, від патрульних) або повідомлення в пресі. Проте, найчастіше це повідомлення осіб, які стали жертвами злочинів або були їх свідками.

Існує також група злочинів, які розглядаються на пряме прохання потерпілих або приватного обвинувачення (коли потерпілий сам складає заяву, наприклад, у випадку особистої образи), але це відносно невелика група злочинів.

Не існує жодної конкретної форми для подання заяви – це можна зробити по телефону (коли Ти став свідком пограбування або домашньої суперечки), Ти можеш відправити донесення у письмовій формі в прокуратуру або поліцію, або можеш повідомити про злочин в усній формі. Коли Ти повідомляєш про злочин в усній формі у відділку поліції, в заяві Тебе можуть вписати як свідка по справі.

Якщо потерпілий не знає польської мови, правоохоронні органи зобов'язані надати перекладача.

Якщо Ти хочеш подати заяву про скоєння злочину, варто у повідомленні надати дані про свідків злочину. Варто попросити їх контактні дані, аби потім з ними могли скотактуватись у Твоїй справі. Одразу після того, як ти повідомиш про злочин, правоохоронні

органи зобов'язані прийняти рішення про початок розслідування або відмову в порушенні розслідування.

Про початок, відмову розгляду справи або припинення розслідування повинні повідомити протягом шести тижнів особу, що склала заяву про злочин до правоохоронних органів, і тих, хто став жертвою злочину. У випадку, якщо Ти не будеш про це повідомлений, маєш право скласти скаргу до прокуратури або іншого органу, який займається розглядом справи.

Подорожі після отримання статусу біженця або додаткового захисту

Подорожі в межах Шенгенської зони і за її межами

стор. 55

Польський проїзний документ для іноземця

стор. 56

Якщо Ти хочеш поїхати **до однієї з країн Шенгенської зони**, а дозвіл на проживання був оформлений польською владою, то Ти можеш перебувати на території іншої країни Шенгенської зони **впродовж 90 днів протягом 180 днів** без отримання візи.

Щоб скористатися цим правом, Ти також повинен:

- Мати дійсний проїзний документ (наприклад, паспорт, Женевський проїзний документ або польський проїзний документ для іноземця);
- Обґрунтувати мету і умови запланованого перебування;
- Мати достатньо коштів на термін запланованого перебування і на повернення.

Окрім цього, Твоя особиста інформація не може бути введена в Шенгенську інформаційну систему з метою відмови Тобі у в'їзді і не може трактуватись як загроза.

ПАМ'ЯТАЙ! Якщо Ти хочеш залишитись в країні довше, ніж на 90 днів, то повинен легалізувати своє перебування відповідно до законів, які діють в цій країні. Якщо Ти цього не зробиш і залишишся там після 3-х місяців, твоє перебування в країні буде незаконним.

Якщо Ти маєш намір **подорожувати за межами Польщі**, переконайся, чи для цього Тобі не потрібна віза. Багато країн скасували візові зобов'язання для біженців (але це не стосується осіб з додатковим захистом), за умови, якщо вони мають Женевський проїзний документ і якщо їх перебування на території країни не перевищує 3 місяці. Не забудь уважно перевірити це та інші правила перебування в країні ще перед від'їздом.

ВАЖЛИВО! Перш, аніж виїжджати, звернись в посольство (консульство) тієї країни, куди Ти хочеш поїхати!

ВАЖЛИВО! Поїздка в країну походження є підставою для судового розгляду щодо позбавлення Тебе статусу біженця або додаткового захисту.

ЩО ТАКЕ ЖЕНЕВСЬКИЙ ПРОЇЗНИЙ ДОКУМЕНТ? >>>
ДИВИСЬ РОЗДІЛ 1: ПЕРШІ КРОКИ ПІСЛЯ ОТРИМАННЯ СТАТУСУ БІЖЕНЦЯ АБО ДОДАТКОВОГО ЗАХИСТУ.

Польський проїзний документ для іноземця

Якщо Ти отримав **рішення про надання додаткового захисту**, Ти можеш подати заяву на отримання польського проїзного документу. Заява подається до воєводи за місцем проживання. Плата за видачу польського проїзного документу для іноземця становить 100 злотих.

Польський проїзний документ буде Тобі виданий, якщо:

- Ти втратив паспорт або
- Твій паспорт був пошкоджений або
- Закінчився термін дії Твого паспорту.

Поряд з цим неможливо клопотати про отримання нового паспорту від влади країни походження. Для того, щоб отримати польський проїзний документ для іноземця не достатньо мати додатковий захист в Польщі – це стосується вищевказаних пунктів.

Польський проїзний документ виглядає наступним чином:

Польський проїзний документ дає право на багаторазове перетинання кордону протягом терміну дії документу. Він дійсний протягом одного року. Після закінчення його дії, необхідно повторно оформити такий документ.

У разі відмови Тобі у видачі польського проїзного документу для іноземця, Ти можеш оскаржити це рішення. Апеляція повинна бути подана протягом 14 днів з моменту отримання рішення, яке видається воєводою, до начальника Управління у справах іноземців.

ВАЖЛИВО! Наявність польського проїзного документу не звільняє Тебе від обов'язку вжити заходів щодо отримання паспорту від влади країни Твого походження.

XI

Позбавлення захисту

Чи можу я бути позбавлений статусу біженця або додаткового захисту?

стор. 59

Чи можу я бути позбавлений статусу біженця або додаткового захисту?

Як правило, статус біженця і додаткового захисту надається на невизначений термін. Ти можеш бути позбавлений міжнародного захисту, але тільки в чітко визначених випадках.

Відповідні органи можуть позбавити Тебе статусу біженця, якщо, наприклад:

- Ти добровільно повернувся в країну походження і живеш там;
- Ти добровільно прийняв захист країни, громадянином якої являєшся;
- Ти прийняв нове громадянство і користуєшся захистом країни, чие громадянство Ти прийняв (наприклад, Ти отримав громадянство Французької Республіки, відтак Франція забезпечує Тобі захист як своєму громадянину);
- Ти приховував інформацію або документи, або надав неправдиві відомості або документи, які були важливими під час надання Тобі статусу біженця;
- Ти вчинив злочин проти миру, воєнний злочин або злочин проти людяності, відповідно до міжнародного права.

Ти можеш бути позбавлений додаткового захисту, якщо, наприклад:

- Обставини, через які Тобі було надано захист, перестали існувати або змінились таким чином, що захист Тобі більше не потрібен;

ВАЖЛИВО! Органи, які приймають рішення щодо надання додаткового захисту, можуть розглянути питання про позбавлення Тебе цього статусу у випадку, коли ти поїдеш у країну походження, навіть з метою короткого візиту.

- Існують серйозні підстави вважати, що Ти вчинив злочин проти миру, воєнний злочин або злочин проти людяності, відповідно до міжнародного права;
- Існують серйозні підстави вважати, що Ти скоїв злочин в Польщі або за її межами, але на цій території діють норми польського законодавства;
- Існують серйозні підстави вважати, що Ти несеш загрозу для національної безпеки або громадськості;
- Ти надав фальшиву інформацію або документи або представив неправдиві відомості або документи, які мали істотний вплив на рішення надати Тобі додатковий захист.
- Якщо стало відомо, що до приїзду до Польщі, Ти скоїв злочин, який згідно польському праву карається позбавленням волі, а Ти покинув країну походження, щоб уникнути покарання.

Рішення про позбавлення іноземця статусу біженця або додаткового захисту видається начальником Управління у справах іноземців.

ВАЖЛИВО! З моменту отримання рішення протягом 14 днів Ти можеш оскаржити його у Раді у справах біженців.

У разі отримання рішення про позбавлення Тебе статусу біженця або додаткового захисту, Ти маєш право скористатись **системою безкоштовної правової допомоги**, якщо у Тебе малий дохід і не в змозі самостійно оплатити за юридичну допомогу.

Безкоштовна правова допомога включає в себе:

- Певних адвокатів і юрисконсультів, а також
- Деяких неурядових громадських організацій.

УВАГА! Ти можеш скористатись допомогою тільки одного адвоката або юриста, який працює в громадській організації.

СПИСОК АДВОКАТІВ ТА НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, МОЖНА ЗНАЙТИ НА САЙТІ
УПРАВЛІННЯ У СПРАВАХ ІНОЗЕМЦІВ >>>
WWW.UDSC.GOV.PL/URZAD/BEZPLATNA-POMOC-PRAWNA

ПАМ'ЯТАЙ! Під час першої зустрічі з адвокатом Ти повинен мати з собою документ, що засвідчує особу (наприклад, дозвіл на проживання або паспорт) та оригінал рішення, яке Ти хочеш оскаржити. Перед використанням послуг в рамках безкоштовної юридичної допомоги, **Ти маєш підписати свідчення:**

- Що Твої доходи не досягають вище встановленої законом суми;
- Що у справі позбавлення міжнародного захисту Тобі не призначили адвоката або консультанта;
- Якщо допомога надається громадською організацією, то Ти свідомий того, що Тобі надаватиметься допомога людиною, яка не є адвокатом або юристом;

– Надати адвокату довіреність в письмовій формі.

Безкоштовна юридична допомога включає в себе:

- Приготування апеляції на рішення Глави Управління у справах Іноземців, щодо позбавлення Тебе статусу біженця або додаткового захисту;
- Юридичне представництво в процесі розгляду справи (тобто, до прийняття рішення Радою у справах біженців).

УВАГА! Юрист в рамках безкоштовної юридичної допомоги допоможе Тобі **тільки на стадії оскарження**, тобто – з моменту прийняття рішення Головою Управління у справах Іноземців до моменту прийняття рішення Радою у справах біженців. Після прийняття рішення Радою – варто звернутись по допомогу до неурядових організації, які надають безкоштовну юридичну допомогу для іноземців (дивись список в кінці цієї публікації).

XII

Постійне проживання і громадянство в Польщі

- 1 >> Чи можу я подати заяву на постійне проживання? стор. 63
- 2 >> Чи можу я подати заяву на отримання статусу довгострокового резидента ЄС? стор. 64
- 3 >> Чи можу я подати заяву на польське громадянство? стор. 65

Чи могу я подати заяву на постійне проживання?

Дозвіл на постійне проживання Тобі буде надано, якщо перед подачею заяви Ти жив у Польщі безперервно протягом 5 років у зв'язку з отриманням статусу біженця або додаткового захисту.

ВАЖЛИВО! 5 років відраховуються **від дати подачі заяви на отримання міжнародного захисту**, а не з моменту отримання позитивного рішення про надання захисту в Польщі.

П'ятирічне перебування в Польщі має бути **безперервним**, втім невеликі перерви допускаються. Перебування вважається безперервним, якщо жодна з перерв перебування (поїздка за межі Польщі) не тривала більше, ніж 6 місяців, або якщо всі перерви не перевищують 10 місяців в цілому протягом 5 років, але якщо це не було викликано, наприклад, лікуванням.

Для того, щоб подати заяву на отримання дозволу на постійне проживання в Польщі, Ти повинен скласти заяву в найближчому воєводському управлінні. За видачу дозволу на постійне проживання Ти маєш сплатити 640 злотих.

Відмову в наданні такого статусу Ти отримаєш, якщо:

- Ти не відповідаєш умовам отримання постійного проживання, наприклад, від дати Твого клопотання про міжнародний захист ще не минуло п'ять років.
- Твої дані знаходяться в списку іноземців, перебування яких в Польщі небажане;
- Твої дані знаходяться в Шенгенській інформаційній системі з метою відмови у в'їзді;
- Ти несеш загрозу з міркувань оборони чи національної безпеки або охорони громадської безпеки та порядку або інтересів польського народу;
- у ході процедури отримання постійного проживання:
 - **a** Ти подав у заяві неправдиві особисті дані або інформацію, або додав до неї документи, як містять неправдиву інформацію;
 - **б** Ти говорив неправду або приховав правду, підробив документи для того, щоб їх визнали як дійсні і використовували як справжні
- Ти не виконуєш фіскальних зобов'язань перед податковою;
- Ти не покрив витрати, які фінансувались з державного бюджету.

Якщо Ти отримаєш дозвіл на постійне проживання в Польщі, то отримаєш Карту сталого перебування, термін дії якої складає **10 років**.

Чи можу я подати заяву на отримання статусу довгострокового резидента ЄС?

Статус довгострокового резидента ЄС може бути Тобі наданий, якщо Ти легально і безперервно перебуваєш на території Польщі не менше п'яти років та:

- 1 **маєш стабільне і регулярне джерело доходу**, достатнього для покриття витрат на утримання членів Твоєї родини;
- 2 **маєш відповідне медичне страхування**;
- 3 **маєш право власності на житло**.

Вимога щодо регулярного та стабільного доходу стосується останніх 3 років перебування в Польщі безпосередньо перед датою подачі заяви на отримання статусу довгострокового резидента ЄС.

ВАЖЛИВО! П'ятирічний період перебування в Польщі включає в себе, в принципі, тільки половину періоду перебування в Польщі під час провадження справи у наданні Тобі міжнародного захисту. Весь цей період буде включений в 5-річний термін, якщо тривалість розгляду справи перевищує 18 місяців.

П'ятирічне перебування в Польщі має бути **безперервним**, втім невеликі перерви допускаються. Перебування вважається безперервним, якщо жодна з перерв перебування (поїздка за межі Польщі) не тривала більше, ніж 6 місяців, або якщо всі перерви не перевищують 10 місяців в цілому протягом 5 років, але якщо це не було викликано, наприклад, лікуванням.

Для того, щоб подати заяву на отримання дозволу на постійне проживання в Польщі, Ти повинен скласти заяву в найближчому воєводському управлінні. За видачу дозволу на постійне проживання Ти маєш сплатити 640 злотих.

Відмову в наданні статусу резидента ЄС Ти отримаєш, якщо:

- не відповідаєш умовам для його надання, наприклад, перебуваєш у Польщі менше 5 років;
- Ти несеш загрозу з міркувань оборони чи національної безпеки або охорони громадської безпеки та порядку або інтересів польського народу.

Якщо ти отримаєш статус довгострокового резидента ЄС, то отримаєш карту побиту з терміном дії **5 років**.

Чи можу я подати заяву на польське громадянство?

Так. Люди, яким надано статус біженця чи додаткового захисту, мають можливість отримання польського громадянства.

Якщо ти маєш статус біженця, то будеш визнаний польським громадянином, якщо:

- отримаєш дозвіл на постійне проживання в Польщі в зв'язку з наявністю статусу біженця в Польщі та
- Ти перебував у Польщі безперервно протягом не менше 2-х років на підставі дозволу.

Якщо Ти був охоплений додатковим захистом і хочеш подати заяву на отримання польського громадянства, першим Твоїм кроком на цьому шляху є отримання дозволу на постійне проживання в Польщі.

Ти можеш отримати польське громадянство, якщо:

- Ти живеш у Польщі безперервно не менше 3 років на підставі дозволу на постійне проживання, маєш в Польщі стабільне і регулярне джерело доходу і право власності на житло;
- Ти живеш у Польщі безперервно не менше 2 років на підставі дозволу на постійне проживання і не менше 3 років в шлюбі з громадянином Польщі або не маєш жодного іншого громадянства;
- Ти живеш у Польщі безперервно, легально протягом 10 років і маєш дозвіл на постійне проживання (не має значення, коли він був виданий, важливо аби в день подачі заяви про визнання Тебе громадянином Польщі воно було дійсне), у Тебе є стабільне і регулярне джерело доходу в Польщі і Ти маєш право власності на житло.

ВАЖЛИВО! Незалежно від того чи в Тебе є статус біженця або додаткового захисту, під час подачі заяви на отримання польського громадянства, Ти повинен довести знання польської мови і підтвердити це офіційно державним свідоцтвом, або свідоцтвом про закінчення школи в Польщі або закордонним атестатом зрілості, де викладалась польська мова.

Заява про надання польського громадянства складається до воєводи.

Плата за отримання польського громадянства становить 219 злотих.

Якщо в Тебе є статус біженця або додаткового захисту, Ти можеш подати заяву на **отримання польського громадянства** до Президента Польщі (без дотримання вищевказаних вимог) за посередництвом воєводи або консула.

Шлюб в Польщі

- 1 >> **Які документи необхідні для оформлення шлюбу в Польщі?** стор. 68
- 2 >> **Якщо у мене немає документів, необхідних для вступу в шлюб, чи можу я одружитися в Польщі?** стор. 68
- 3 >> **Яка процедура в РАЦСі?** стор. 69
- 4 >> **Як довго я буду чекати шлюбу?** стор. 70
- 5 >> **Шлюб – що далі?** стор. 70

Будь-яка людина, в тому числі й іноземці, які проживають у Польщі і клопочуть про отримання статусу біженця, мають право на вступ до шлюбу. Шлюб може бути зафіксований в будь-якому відділі реєстрації актів цивільного стану.

Які документи необхідні для оформлення шлюбу в Польщі?

Для того, щоб оформити шлюб, подружжя повинно надати в РАЦСі **наступні документи:**

- документ, що засвідчує особу (це також може бути тимчасове посвідчення особи іноземця, але має бути **дійсним на момент оформлення шюбу**);
- скорочена копія свідоцтва про народження;
- документ, що підтверджує можливість вступати в шлюб відповідно до законодавства країни походження іноземця (в деяких випадках іноземці подають документи, які засвідчують лиш те, що вони не перебувають в іншому шлюбі, однак, **цього не достатньо**).

Окрім цього, якщо один з подружжя вже був у шлюбі, то він повинен надати наступні документи:

- скорочену копію свідоцтва про смерть попереднього чоловіка або дружини;
- скорочену копію свідоцтва про шлюб з відміткою про його розірвання або остаточне рішення суду про розірвання шлюбу.

Якщо вищезгадані документи складені іншою мовою, вони повинні бути перекладені польською мовою присяжним перекладачем і тільки потім представлені в РАЦСі.

Якщо у мене немає документів, необхідних для вступу в шлюб, чи можу я одружитися в Польщі?

Якщо у Тебе немає одного з необхідних документів, Ти можеш звернутися до суду з проханням звільнити Тебе від обов'язку подачі документу, необхідного для шлюбу.

Такий запит потрібно надати у районний суд за місцем проживання людини, яка хоче взяти шлюб. В заяві до суду необхідно вказати самого заявника та другу особу з подружжя в якості учасника процесу, а також необхідно обґрунтувати, чому Ти не можеш надати необхідний документ для одруження.

Заява повинна супроводжуватися копіями документів. Такий запит повинен бути представлений разом з квитанцією сплати судових витрат у розмірі 100 злотих (можна придбати поштові марки судових витрат безпосередньо в суді та прикріпити їх до справи).

Якщо у Тебе немає коштів, щоб покрити судові витрати (у більшості випадків це не обмежиться судовим збором у 100 злотих, ще додадуться витрати на перекладача і вартість перекладу документів), то Ти можеш подати додаткову заяву про звільнення Тебе від судових витрат, яка повинна супроводжуватись інформацією про сімейний стан і майно. Всі вищевказані документи повинні бути представлені разом з копіями.

Заяву Ти можеш подати у суді в канцелярії. Варто зробити копію заяви, на якій працівник суду під час прийняття документів **поставить печатку та підпис – підтвердження того, що ти подав заяву**. Заяву Ти також можеш надіслати поштою рекомендованим листом і не забудь зберегти підтвердження посилки.

Після складення заяви, суд повинен встановити дату судового засідання. Закон не визначає в який період повинне бути призначене засідання, тому на відповідь Ти можеш чекати кілька місяців. Все залежить від того, на скільки завантажений суд справами.

Перед початком засідання, суд викликає майбутнє подружжя до суду. Така інформація надійде Тобі поштою, тому якщо Ти змінив адресу проживання – повідом поштою про це суд.

Під час зустрічі суд розглядає обставини, які містяться в заяві і питатиме майбутнє подружжя про обставини оформлення шлюбу.

Найчастіше суд виносить рішення після першої зустрічі. Для того, щоб скористатись рішенням суду, воно повинно набути юридичної сили. Це триває в середньому три тижні і остаточне рішення надсилається поштою. Однак, щоб пришвидшити справу, під час усної зустрічі Ти можеш повідомити в суді, що особисто забереш рішення в судовому секретаріаті і не будеш користатись послугами пошти. **Переконайтеся в тому, що рішення суду відповідає Твоєму клопотанню та змісту в заяві!**

Остаточне рішення суду подається в РАЦС замість документа, якого іноземець не мав.

3 Яка процедура в РАЦСі?

Після того, як всі документи будуть зібрані та перевірені, начальник РАЦСу визначає, що вони є достатніми для оформлення шлюбу відтак можна скласти заяву. Під час подачі документів у реєстрі актів цивільного стану подружжя засвідчує, що немає обставин, які б перешкождали оформленню шлюбу.

Під час візиту в РАЦС майбутнє подружжя вирішує, чи дружина/чоловік буде змінювати прізвище, чи кожен залишиться з своїм прізвищем. Вони також повинні прийняти рішення про те, яке прізвище матимуть їх діти.

Якщо один з майбутнього подружжя або двоє не говорять по-польськи, то у РАЦСі повинен бути присяжний перекладач, присутність якого забезпечує подружжя. Він повинен мати з собою доказ, що він є в списку зареєстрованих присяжних перекладачів та документ, який засвідчує особу.

4 ➤ Як довго я буду чекати шлюбу?

Під час візиту в РАЦС належить встановити дату вступу в шлюб. Як правило, шлюб буде оформлений не раніш ніж через місяць після дати підписання заяви, яка гарантує, що майбутнє подружжя не знає про існування обставин, які б перешкоджали оформленню шлюбу.

Щоб скоротити період очікування, Ти можеш подати відповідну заяву працівнику РАЦСу. Начальник може дати згоду, щоб раніше оформити шлюб, якщо це виправдано певними обставинами. Це може бути: важка хвороба одного з подружжя, вагітність майбутньої дружини, скоро довготермінова подорож одного з подружжя за кордон і т.д. Потім треба прийти під час запланованої дати церемонії одруження.

ПАМ'ЯТАЙ! Під час церемонії повинні бути присутніми: два дорослі свідки і перекладач.

5 ➤ Шлюб – що далі?

Після вступу в шлюб, начальник РАЦСу засвідчує шлюб Свідоцтвом. Для цього потрібно сплатити внесок 84 злотих (Ти можеш це зробити, наприклад, у касі адміністрації міста).

Список установ та організацій, які допомагають та працюють з біженцями та мігрантами в Польщі

XIV

- **Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich**
Aleja Solidarności 77
00-090 Warszawa
tel.: 800 676 676
e-mail: rzecznik@rpo.gov.pl
www.rpo.gov.pl
- **Helsińska Fundacja Praw Człowieka**
ul. Zgoda 11
00-018 Warszawa
tel.: (22) 556 44 40, (22) 556 44 66
e-mail: refugees@hfhr.org.pl
www.hfhr.pl,
<http://programy.hfhr.pl/uchodzczy>
- **Biuro Rzecznika Praw Dziecka**
ul. Przemysłowa 30/32
00-450 Warszawa
tel.: (22) 583 66 00
e-mail: rpd@brpd.gov.pl
www.rpd.gov.pl
- **Stowarzyszenie Interwencji Prawnej**
ul. Siedmiogrodzka 5/51
01-204 Warszawa
tel.: (22) 621 51 65
e-mail: biuro@interwencjaprawna.pl
www.interwencjaprawna.pl
- **IOM Międzynarodowa Organizacja do Spraw Migracji**
ul. Mariensztat 8, 00-302 Warszawa
tel.: (22) 538 91 03
e-mail: iomwarsaw@iom.int
www.iom.pl
- **Fundacja Refugee.pl**
e-mail: info@refugee.pl
www.refugee.pl

● **Centrum Pomocy Prawnej im. H. Nieć**

ul. Krowoderska 11/7
31-141 Kraków
tel.: (12) 633 72 23
fax: (12) 423 32 77
e-mail: porady@pomocprawna.org
<http://www.pomocprawna.org/>

● **Fundacja Instytut
na rzecz Państwa Prawa**

ul. F. Chopina 14/70
20-023 Lublin
tel.: (81) 743 68 05
e-mail: fundacja@fip.org.pl
www.panstwoprawa.org

● **Ośrodek Migranta Fu Shenfu**

ul. Ostrobramska 98
04-118 Warszawa
tel.: (22) 610 02 52
e-mail: osrodek@migrant.pl
www.migrant.pl

● **Polskie Forum Migracyjne**

ul. Szpitalna 5/14
00-031 Warszawa
tel.: (22) 110 00 85
e-mail: info@forummigracyjne.org
www.forummigracyjne.org

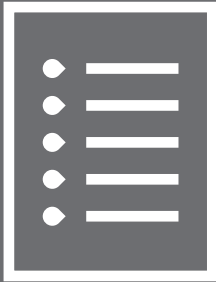
● **Fundacja „Ocalenie”**

ul. Koszykowa 24
00-553 Warszawa, lok. 1 (I piętro)
tel.: (22) 828 04 50
fax: (22) 828 50 54
e-mail: biuro@ocalenie.org.pl

● **Fundacja dla Somalii**

ul. Bracka 18/63, II piętro
00-028 Warszawa
tel.: +48 (22) 658 04 87
www.fdctop.org.pl

- **Refugees Welcome Polska**
e-mail: kontakt@refugeeswelcome.pl
www.refugees-welcome.pl
- **Centrum Wielokulturowe**
ul. Jagiellońska 54
03-463 Warszawa
e-mail: biuro@cw.org.pl
www.cw.org.pl
- **Strefa Wolnościowa**
e-mail: info@strefawolnoslowa.pl
www.strefawolnoslowa.pl
- **Stowarzyszenie Homo Faber**
ul. Orła 5/13
20-022 Lublin
e-mail: info@hf.org.pl
www.hf.org.pl
- **Centrum Wsparcia
Imigrantów i Imigrantek**
ul. Gdyńskich Kosynierów 11, lok. 1
80-866 Gdańsk
tel.: 512 949 109
www.cwii.org.pl
- **Migrant Info Point**
Św. Marcin 78, pok. 421
61-809 Poznań
tel.: 503 979 758
www.migrant.poznan.pl
- **Stowarzyszenie Nomada**
ul. Paulińska 4/8
50-247 Wrocław
tel.: 71 307 03 35
e-mail: nomada@nomada.info.pl
www.nomada.info.pl

Бібліографія

- 1 Конституція Республіки Польща від 2 квітня 1997 р. (Вісник законів, 1997 р., № 78, арт. 483, з подальшими змінами).
- 2 Закон від 14 червня 1960 р. Адміністративний судовий кодекс (Вісник законів, 2016 р., арт. 23).
- 3 Закон від 6 квітня 1990 р. про Поліцію (єдиний текст, Вісник законів, 2015 р., арт. 355).
- 4 Закон від 7 вересня 1991 р. Про систему освіти (єдиний текст, Вісник законів, 2015 р., арт. 2156, з подальшими змінами).
- 5 Закон від 6 червня 1997 р. Кримінальний кодекс (Вісник законів, 1997 р., № 89, арт. 555, з подальшими змінами).
- 6 Закон від 24 серпня 2001 р. Кримінальний кодекс у випадках неправомірних дій (єдиний текст, Вісник законів, 2008 р. № 133, арт. 848, з подальшими змінами).
- 7 Закон від 13 червня 2003 р. Про надання іноземцям захисту на території Польської Республіки (Вісник законів, 2012 р., арт. 680, з подальшими змінами).
- 8 Закон від 28 листопада 2003 р. Про допомогу родині (єдиний текст, Вісник законів, 2015 р., арт. 114, з подальшими змінами).
- 9 Закон від 12 березня 2004 р. Про соціальну допомогу (єдиний текст, Вісник законів, 2015 р., арт. 163, з подальшими змінами).
- 10 Закон від 20 квітня 2004 р. про підтримку зайнятості та інститути ринку праці. (єдиний текст, Вісник законів, 2008 р. № 69, арт. 415, з подальшими змінами).
- 11 Закон від 2 липня 2004 р. про свободу господарської діяльності (єдиний текст, Вісник законів, 2015 р., арт. 584, з подальшими змінами).

- 12 Закон від 27 серпня 2004 р. про надання медичних послуг, які фінансуються з державних коштів (єдиний текст, Вісник законів, 2015 р., арт. 581, з подальшими змінами).
- 13 Закон від 27 липня 2005 р. про вищу освіту (єдиний текст, Вісник законів, 2012 р., арт. 572, з подальшими змінами).
- 14 Закон від 8 вересня 2006 р. про державне медичне рятівництво (єдиний текст, Вісник законів, 2013 р., арт. 757, з подальшими змінами).
- 15 Закон від 6 листопада 2008 р. о правах пацієнта та омбудсмена з прав пацієнта (єдиний текст, Вісник законів, 2012 р., арт. 159, з подальшими змінами).
- 16 Закон від 5 грудня 2008 р. Про профілактику та боротьбу з зараженням і інфекційними захворюваннями людей (єдиний текст, Вісник законів, 2013 р., арт. 947, з подальшими змінами).
- 17 Закон від 2 квітня 2009 р. Про польське громадянство (єдиний текст, Вісник законів, 2012 р., арт. 161, з подальшими змінами).
- 18 Закон від 12 травня 2011 р. Про реімбурсацію ліків, спеціалізованих продуктів харчування та виробів медичного призначення (єдиний текст, Вісник законів, 2015 р., арт. 345, з подальшими змінами).
- 19 Закон від 12 грудня 2013 р. Про іноземців (Вісник законів, 2013 р., арт. 1650, з подальшими змінами).
- 20 Закон від 11 лютого 2016 р. Про державну допомогу в вихованні дітей (Вісник законів, 2016 р., арт. 195).

Гельсінський Фонд з Прав Людини працює в Польщі з 1989 року. А перед цим протягом 7 років відбувалась діяльність Гельсінського комітету в Польщі. Зараз Фонд – одна з найбільших та досвідчених неурядових організацій у Польщі. Метою Фонду є діяльність, пов'язана з захистом прав людини в Польщі та за кордоном. Основні напрямки це: широкомасштабна громадська освіта, дослідження в області дотримання прав людини та ситуації окремих соціальних груп (таких, як мігранти, національні меншини, діти), а також пропозиція безкоштовної юридичної допомоги. Останнім часом це проводиться в формі консультування, сприяння в підготовці юридичних документів (наприклад, заяв, скарг), представництво в суді, розгляд прецедентних справ (тобто, стратегічна літигація). Фонд також видає численні публікації, серед яких книги на тему прав людини, звіти в галузі досліджень, інформатори та порадики. ГФПЛ постійно співпрацює з багатьма польськими та закордонними неурядовими організаціями, державними установами (наприклад, Уповноваженим з прав людини, міністерствами, посольствами) і міжнародними організаціями (в тому числі, Радою Європи, ОБСЄ, ECRE).

Програма Правової Допомоги Біженцям та Мігрантам була створена в 1992 році. Основними завданнями Програми являються надання безкоштовних юридичних консультацій іноземцям, які звертаються до Фонду, а також втручання та літигаційні дії. Сфера дій Програми також включає в себе контроль за дотриманням польською владою Конституції Польської Республіки, положення Женевської конвенції 1951 року, що стосуються статусу біженців, Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та польського законодавства з питань іноземців. Юристи програми в ролі експертів підготовляють оцінку проектів законів щодо іноземців, а також приймають участь в законодавчому процесі, роблять висновки з питань екстрадиції. Крім того, вони реалізують інформаційно-навчальну діяльність на тему прав біженців та інших груп іноземців, а також семінари в області пошуку інформації про країни походження іноземців для різних аудиторій.

Публікація поширюється безкоштовно і не призначена для продажу.

Ця публікація була оновлена в рамках проекту пг U/0030 „Права іноземців - права людини”, який реалізується Гельсінським Фондом з Прав Людини в рамках гранту, отриманого від програми Громадяни для Демократії, що фінансуються за рахунок коштів Фонду EOG.

Випуск 1 і 2 публікації, „Статус біженця та додатковий захист в Польщі – що далі” фінансувався з коштів Європейського Союзу в рамках Європейського фонду підтримки біженців та державного бюджету.

ISBN 978-83-62245-53-6

Варшава 2016